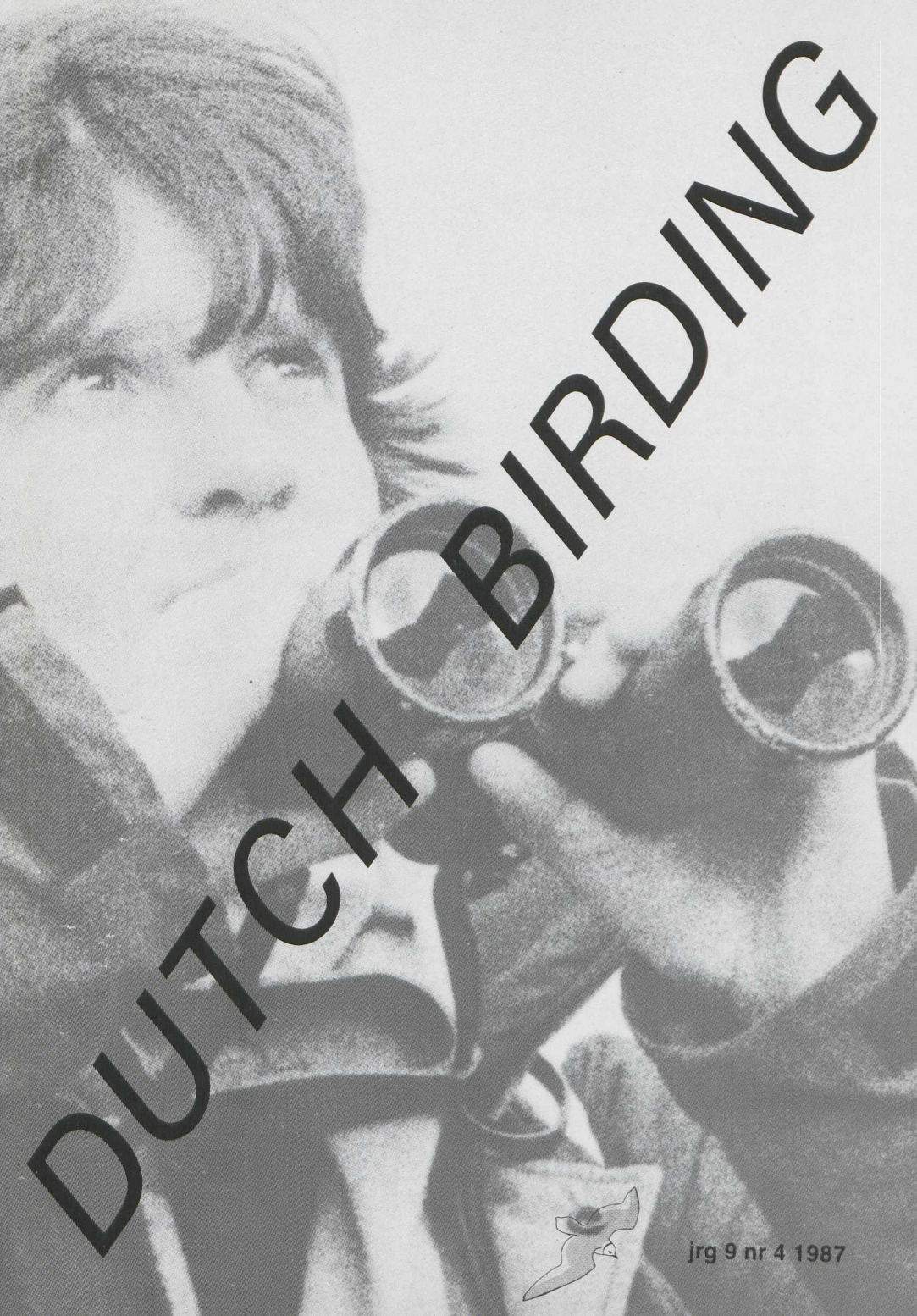

DUTCH BIRDING

jrg 9 nr 4 1987

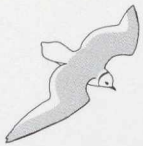

dutch birding

redactieadres
Dutch Birding, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam

redactie
Arnoud van den Berg, Kees Hazevoet (eindredacteur), Edward van IJzendoorn, Dirk Moerbeek, Hans Schekkerman, Rombout de Wijs

fotografisch redacteur
René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel (010-4508879)

medewerkers
Hans Gebuis, Guus Hak, Andreas Helbig, Anthony James, Arie de Knijff, Karel Mauer, Piet Munsterman, René van Rossum, Fred Vogelzang

lay-out
Dirk Moerbeek

advertenties
Enno Ebels (015-141652)

abonnementen
f 30 (Nederland) of BF 550 (België en Luxemburg) per jaar. Overige landen f 40. Postrekening 41 48 343 ten name van Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam. Bankrekening 54 93 32 065 van de ABN Bank (Amsterdam) ten name van Dutch Birding Association. Postrekening België 000-1592468-19 ten name van Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam.

Voor inlichtingen, abonnementen, adreswijzigingen en klachten kan men zich schriftelijk wenden tot: Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam.

Dutch Birding is het driemaandelijks tijdschrift van de Dutch Birding Association. Het publiceert artikelen en mededelingen over de morfologie, verspreiding en verplaatsing van vogels in Nederland en België en elders in het Palearctisch Gebied. Het publiceert ook mededelingen over het gedrag van vogels.

© Stichting Dutch Birding Association 1987. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2828.

Drukkerij Rob Stolk BV, Gerard Doustraat 16, 1072 VP Amsterdam

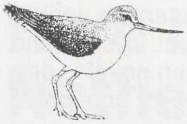

CDNA nu ook DBA-commissie

Edward J van IJzendoorn

Zeldzame vogels vormen het onderwerp bij uitstek waarmee de Dutch Birding Association zich bezig houdt. Zij richt zich vooral op hun herkenning en de documentatie van hun voorkomen. Tegenwoordig bepaalt de DBA op dit gebied in sterke mate het gezicht van Nederland. Reeds voor de oprichting van de DBA bestond de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna *CDNA*, een door de Nederlandse Ornithologische Unie *NOU* in 1974 ingestelde commissie die als taak kreeg gevallen van zeldzame en schaarse vogels in Nederland te beoordelen en te registreren. Door het gemeenschappelijke onderwerp is sinds de oprichting van de DBA — in 1979 — als vanzelfsprekend de situatie ontstaan dat de meeste CDNA-leden een sterke band hebben met de DBA en dat nieuwe leden van de commissie grotendeels uit DBA-kringen worden gerecruteerd. Geleidelijk groeide de behoefte om deze situatie te formaliseren in de vorm van afspraken tussen DBA en NOU inzake de verantwoordelijkheid voor de CDNA. Besprekingen hebben thans geleid tot een overeenkomst tussen beide organisaties met voor beide gelijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden ten aanzien van de commissie. Hiermee is de CDNA officieel mede onder de hoede van de DBA gekomen.

De CDNA bestaat uit zeven of acht leden. Deze mogen niet langer dan acht jaar achtereen lid zijn en jaarlijks wordt plaats gemaakt voor een nieuw lid. DBA en NOU hebben elk een laatste stem bij de benoeming van twee leden op voordracht vanuit de commissie. Benoeming van de overige leden regelt de commissie zelf. Van commissieleden wordt verwacht dat zij een algemeen erkende deskundigheid bezitten op het gebied van herkenning, als betrouwbare waarnemers bekend staan, in staat zijn zich schriftelijk goed uit te drukken en bereid zijn enig werk te verzetten. Naast het beoordelen van gevallen bestaat dit werk uit allerlei administratieve taken.

De CDNA heeft de Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland *SOVON* uitgenodigd een afgevaardigde in de commissie te laten plaatsnemen om alle door SOVON ingediende gevallen mede te beoordelen. Aan SOVON wordt wel de voorwaarde gesteld zich vervolgens in publicaties aan de uitspraken van de commissie te conformeren.

De beoordeling geschiedt sedert enkele jaren schriftelijk. De archivaris voegt hiertoe 15-20 gevallen samen en laat deze langs wisselende routes circuleren onder de leden van de commissie. Deze zetten hun argumenten pro en contra

op papier en brengen hun stem uit. Indien de stemming niet unaniem voor of tegen aanvaarding is, wordt een geval nog een- of tweemaal in circulatie gebracht. Bij de derde keer geldt de stemming als definitief. Een geval is dan aanvaard als er niet meer dan één tegenstem is. Soms wordt een geval aangehouden om extra informatie in te kunnen winnen.
De discussie die de commissieleden schriftelijk voeren varieert van een kort *voor* of *tegen* bij overduidelijke gevallen tot lange pleidooien bij moeilijker gevallen. Deze commentaren worden als vertrouwelijk beschouwd. Een geval komt alleen opnieuw voor behandeling in aanmerking wanneer nieuwe feiten aan het licht zijn gekomen. Op het moment is de commissie bijna gereed met een herziening van alle gevallen van soorten die minder dan 50 keer in Nederland zijn vastgesteld. De resultaten worden binnenkort gepubliceerd.
Ten aanzien van beslissingen inzake nomenclatuur en systematiek acht de CDNA zich gehouden tot het inwinnen van advies hierover bij het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden of het Zoölogisch Museum te Amsterdam.
Een lijst van soorten die door de CDNA worden beoordeeld of geregistreerd is gepubliceerd in *Dutch Birding* 4: 46-49, 1982, en betreft een scala van zeer zeldzame tot minder zeldzame soorten. Voor het in *Dutch Birding* gepubliceerde jaarverslag geldt globaal dat hierin alleen soorten of ondersoorten worden vermeld die sinds 1970 (toen de tweede druk van de *Avifauna van Nederland* verscheen) jaarlijks gemiddeld niet meer dan twee keer zijn vastgesteld. Minder zeldzame soorten staan vermeld in het verslag in *Limosa*. Er wordt naar gestreefd het jaarverslag te publiceren in het decembernummer van *Dutch Birding*, volgend op het jaar waarop het verslag betrekking heeft. Waarnemers worden daarom aangemoedigd hun waarnemingen zo spoedig mogelijk aan de commissie voor te leggen, zodat deze nog tijdig kunnen worden beoordeeld om in het verslag te worden opgenomen. Dit geldt vooral voor gevallen uit de laatste maanden van het jaar.
Inzenders ontvangen een bevestiging van ontvangst en de uitslag van de beoordeling. Eventueel kan, wanneer men daarom vraagt, nadere informatie over de reden van niet-aanvaarding worden verkregen. Over het algemeen is deze reden terug te voeren tot een niet voldoende overtuigende beschrijving en slechts zelden tot een aanwijsbaar foutieve determinatie. De commissie is zich er van bewust dat bij niet-aanvaarding de waarnemer er gewoonlijk weinig aan kon doen dat onvoldoende kenmerken van de vogel werden gezien, bijvoorbeeld ten gevolge van korte waarnemingsduur, grote afstand of slecht licht.
De CDNA realiseert zich ten volle dat de medewerking van waarnemers onontbeerlijk is voor het welslagen van haar taak en daarmee voor het verkrijgen van een betrouwbaar beeld van het voorkomen van zeldzame en schaarse vogels in Nederland. Zij houdt zich dan ook aanbevolen voor suggesties ter verbetering van haar werkwijze en is altijd bereid tot beantwoording van vragen hierover.

Edward J van IJzendoorn, secretaris extern der CDNA,
Derde Schinkelstraat 45, 1075 TK Amsterdam

Rare birds in the Netherlands in 1986

J J (Han) Blankert, Rolf A de By & CDNA

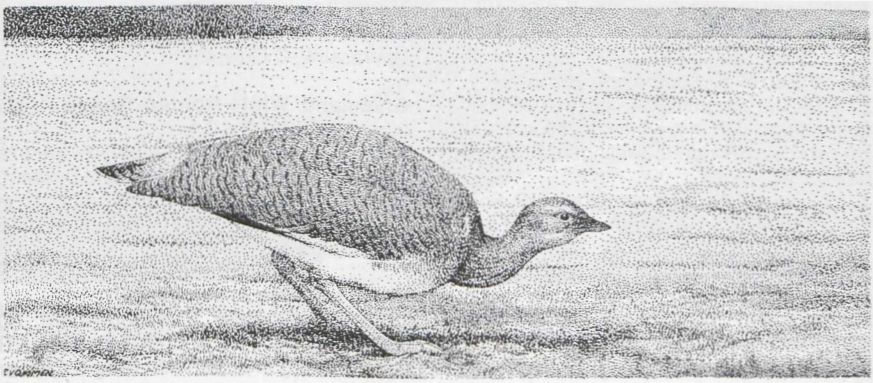

This is the seventh annual report on rare birds in the Netherlands published in *Dutch Birding*. It includes records in 1986 which have been adjudicated by the Dutch rarities committee, the Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna *CDNA*. Species covered by a more extensive report on scarce on rare birds in *Limosa* are listed in appendix 1.

The details included for each accepted record are: province; locality; date(s); number of birds if more than one, and plumage and sex if known; if trapped, photographed, sound recorded or found dead, and where specimen is stored, if known; observer(s) up to three in number. The numbers after each species' or subspecies' name refer to the totals *1* since 1 January 1980 but excluding *2* the current year. Species marked with an asterisk* are new to the Dutch list. The following CDNA members voted on some or all of the records in this report: Arnoud B van den Berg, J J (Han) Blankert, Rolf A de By, Paul de Heer, Edward J van IJzendoorn, Peter de Knijff, Dirk J Moerbeek, Jowi W de Roever en Joke E Winkelman.

Records should be sent to the archivist Rolf de By (Molenstraat 96, 7514 DL Enschede). Record forms which should preferentially be used when submitting records, can be obtained free of charge from J J Blankert (Staalwijkstraat 17, 2313 XP Leiden).

[*Dutch Birding* 9: 143-151, december 1987]

systematic list of accepted records

White-billed Diver *Gavia adamsii* 6,1
NOORDHOLLAND Texel, 28 March, juvenile, found moribund, photographed, skin at Ecomare, Texel (A J Dijksen *et al).*
1984 ZUIDHOLLAND Brouwersdam 28 January to 4 February, juvenile (G A Davidse, P de Knijff, E van der Burg *et al).*

Balearic Shearwater *Puffinus puffinus mauretanicus* 6,0
1984 NOORDHOLLAND Camperduin, 4 September (N F van der Ham).

Storm Petrel *Hydrobates pelagicus* 2,1
ZUIDHOLLAND Langevelder Slag, 9 November, found dead, skin in private collection R van Houwelingen (R van Houwelingen, A Oosterbaan).
1983 ZUIDHOLLAND Scheveningen, 12 September (B Haasse, A M van der Niet *et al).*

Squacco Heron *Ardeola ralloides* 6,3
GELDERLAND Lienden, 22-24 June, adult, photographed (W Hoogendoorn, W Wiegant; van Dongen *et al* 1986b).
GRONINGEN Schiermonnikoog, 19 May, adult (T Bakker). Uithuizen, 17-18 June, adult, photographed (T M F Kompier *et al).*

88 Squacco Heron *Ardeola ralloides,* Uithuizen, Groningen, June 1986 *(Tom M F Kompier)*

Glossy Ibis *Plegadis falcinellus* 3,1
NOORDHOLLAND Camperduin, 17 December to 11 January 1987, photographed (D Vlugt *et al;* van Dongen *et al* 1987b).
1983 NOORDHOLLAND Ransdorp, 29 October (F Visbeen; Visbeen 1983).

Greater Flamingo *Phoenicopterus ruber roseus* 3,1
ZUIDHOLLAND Brouwersdam, 4 March, adult (A Wassink, C Quispel).

Greenland White-fronted Goose *Anser albifrons flavirostris* 0,4
NOORDHOLLAND Texel, 26 January, two adults and two juveniles (A J Dijksen, S M Dijksen). This is the first accepted record of Greenland White-fronted Goose sinds 1978 (Scharringa & Osieck 1980).

***Ross's Goose** *Anser rossii* 0,1
1985 NOORDHOLLAND Santpoort-Noord, 30 November, adult with morph (F Cottaar, A B van den Berg *et al;* van den Berg & Cottaar 1986).

Black Brant *Branta bernicla nigricans* 17,5
FRIESLAND Schiermonnikoog, 7 October (J W de Roever, R M van Dongen, T M F Kompier).
NOORDHOLLAND Texel, 3 April, adult (P van Scheepen, J de Vries, A Nolten).
ZEELAND Serooskerke, 16 February to 2 March, adult, photographed (C M Berrevoets, H Hendriks, F Neijts *et al).* Schouwen-Duiveland, 23 December to 20 February 1987, two or three adults, photographed (C M Berrevoets *et al).*

American Wigeon *Anas americana* 3,2
GRONINGEN Lauwersmeer, 30 April to 1 May, adult male (E C G van Ommen *et al).*
ZUIDHOLLAND Maassluis, 13-14 April, adult male (P de Heer, H Schekkerman *et al).*

Blue-winged Teal *Anas discors* 3,1
ZEELAND Arnemuiden, 12-13 May, adult male, photographed (J Walhout *et al;* van Dongen *et al* 1986b).

89 Alpine Accentor *Prunella collaris*, Groningen, Groningen, April 1986 *(René van Rossum)*
90 Hume's Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus humei*, Delft, Zuidholland, February 1983 *(René van Rossum)*

Ring-necked Duck *Aythya collaris* 5,0
1982 LIMBURG Roermond, 26 February, adult male (R Cuypers, T Cuypers).
1984 LIMBURG Roermond, 28 February, adult male (P de Knijff *et al).*
Both records are considered to refer to the same bird. Although this bird is known for its presence in the area during successive winters since 1981/82 (Blankert & Steinhaus 1982), only two records have been submitted.
ZEELAND Canisvliet, 22-26 March (Blankert *et al* 1986a).
Although recently rejected upon reconsideration (Blankert *et al* 1987), this record had not yet been subtracted from the totals.

Steller's Eider *Polysticta stelleri* 1,1
FRIESLAND Schiermonnikoog, 13 April, female (R P Sinoo *et al;* Sinoo 1987).

Baillon's Crake *Porzana pusilla* 4,0
1982 UTRECHT Kockengen, 7-8 June, male, photographed and sound recorded (Hazevoet 1985a).
1985 FLEVOLAND Harderbroek, 27-28 May, male, sound recorded (T M F Kompier *et al).*

Little Bustard *Tetrax tetrax* 1,1
FLEVOLAND Zeewolde, 18 January, male (M Opdam *et al).*
GELDERLAND Nijkerk, 19-20 January, male, photographed (van Dongen *et al* 1986a, de Knijff 1987).
Both records are considered to refer to the same bird.

91 Baillon's Crake *Porzana pusilla,* Kockengen, Utrecht, June 1982 *(J J Geuze)*

Cream-coloured Courser *Cursorius cursor* 0,1
NOORDHOLLAND Schoorl, 3-10 October, photographed (M Argeloo *et al).* Texel, 11-21 October, photographed (E J van IJzendoorn *et al;* van Dongen et al 1987a)
Both records are considered to refer to the same bird.

Pectoral Sandpiper *Calidris melanotos* 13,2
FLEVOLAND Oostvaardersplassen, 1-2 June (A Schaftenaar, C Herzog).
OVERIJSSEL Staphorst, 11 July (J Bredenbeek, G Gerritsen, B Dijkstra).

Broad-billed Sandpiper *Limicola falcinellus* 8,3
GELDERLAND Ooijpolder, 21 July, adult, photographed (D Heg, F Arts, E Jans).
GRONINGEN Lauwersmeer, 17-21 May, adult (E G C van Ommen *et al).*
ZEELAND Colijnsplaat, 12 May, adult (J Walhout, J Tramper).

Great Snipe *Gallinago media* 5,1
GRONINGEN Lauwersmeer, 13-14 September (R M van Dongen, T M F Kompier *et al).*

Terek Sandpiper *Xenus cinereus* 2,1
NOORDHOLLAND Spaarnwoude, 3 May (F Dorel *et al;* Mauer & van IJzendoorn 1987).

***Ring-billed Gull** *Larus delawarensis* 0,1
ZUIDHOLLAND Maasvlakte, 6-13 July, adult, photographed (P G Schrijvershof, R Schrijvershof *et al;* van Dongen *et al* 1986c).

Iceland Gull *Larus glaucoides* 19,0
1983 NOORDHOLLAND Amsterdam, 6 December to 7 January 1984, immature, photographed (A H V Eggenhuizen, G Keijl, G W J van Gool; Eggenhuizen & van Gool 1984). Camperduin, 31 December to 16 January 1984, immature (G Keijl, D Vlugt *et al);* this record refers to the bird that has already been mentioned in the 1984-report (Blankert *et al* 1986b).
1984 OVERIJSSEL Enschede, 12 February to 9 March, immature, photographed (B Pieterson *et al).*

92 Subalpine Warbler *Sylvia cantillans,* male, Schoorl, Noordholland, May 1986 *(Arnoud B van den Berg)*

***Forster's Tern** *Sterna fosteri* 0,1
ZEELAND Ritthem, 1-2 November, adult, photographed (A H Ovaa *et al;* van Dongen *et al* 1987a, Ovaa 1987)

Black Guillemot *Cepphus grylle* 8,3
FRIESLAND Schiermonnikoog, 12 February, adult (M Olthoff, H van der Jeugd).
NOORDHOLLAND Camperduin, 30 September to 5 October, adult winter plumage (G van Duin *et al).* Texel, 13-16 October, juvenile, photographed (R Witte, F J Maas).
1985 NOORDHOLLAND Camperduin, 27 April, adult (J L Apperloo *et al).*

Short-toed Lark *Calandrella brachydactyla* 1,1
NOORDHOLLAND Texel, 3 May, photographed (J J Brinkman, G J ter Haar, J J Blankert *et al;* Brinkman 1987).

Red-throated Pipit *Anthus cervinus* 18,2
OVERIJSSEL Deventer, 6 May (R Brinkhof, L Brinkhof). Deventer, 6-7 May (R Brinkhof, L Brinkhof, E Nieuwstraten).
1985 GRONINGEN Ter Apel, 17 May (E B Ebels *et al).*

***Alpine Accentor** *Prunella collaris* 0,2
FRIESLAND Terschelling, 27 May (O de Jong, H B van Dijk, J Peerenboom *et al).*
GRONINGEN Groningen, 16-18 April, photographed (R Nuiver *et al;* van Dongen *et al* 1986b, Nuiver & van IJzendoorn 1987).

Red-spotted Bluethroat *Luscinia svecica svecica* 12,0
1985 GRONINGEN Lauwersmeer, 17 May, male (E B Ebels *et al).*

***White-throated Robin** *Irania gutturalis* 0,1
ZUIDHOLLAND Maasland, 3-4 November, adult male, photographed (P de Heer, D J Moerbeek, M Poot *et al;* van Dongen *et al* 1987a).

White's Thrush *Zoothera dauma* 0,1
ZUIDHOLLAND Katwijk aan Zee, 24 October, juvenile, found dead, photographed, skin at Museum voor Onderwijs, 's-Gravenhage, Zuidholland (J van der Bent; van Dongen *et al* 1987a).
Typically, as in most of the preceding records, this bird fell victim to a windscreen.

River Warbler *Locustella fluviatilis* 2,1
OVERIJSSEL Denekamp, 19 May to 3 June, male, sound recorded (H A Meek *et al).*

Paddyfield Warbler *Acrocephalus agricola* 2,1
FRIESLAND Vlieland, 26 September, trapped and photographed (K Terpstra).

Booted Warbler *Hippolais caligata* 1,1
FLEVOLAND Almere, 11 October, trapped and photographed (C J Breek, G Blok, K Mauer *et al;* Breek 1987, van Dongen *et al* 1987a).

Subalpine Warbler *Sylvia cantillans* 6,3
GRONINGEN Dokwerd, 5-6 May, male, photographed (P C Meijer *et al).*
NOORDHOLLAND Schoorl, 5-7 May, male, photographed and sound recorded (M Groot, D J Moerbeek *et al;* van Dongen *et al* 1986b).
ZUIDHOLLAND Wassenaar, 4 May, male (J van der Linden).

***Eastern Lesser Whitethroat** *Sylvia curruca blythi/halimodendri* 0,1
NOORDHOLLAND Castricum, 30 November, trapped (H Schekkerman, C Reijnders, R Reijnders).
It will be interesting to know if other late records of Lesser Whitethroat also refer to birds originating from eastern populations.

Greenish Warbler *Phylloscopus trochiloides* 2,1
NOORDHOLLAND Texel, 2-11 September, photographed and sound recorded (A H Ovaa *et al;* van Dongen *et al* 1986c).

Pallas's Warbler *Phylloscopus proregulus* 12,2
ZUIDHOLLAND Katwijk aan Zee, 9 November (A Meijer, A van der Plas).
ZEELAND Westenschouwen, 30 November, trapped and photographed (ringing group Nebularia).

Hume's Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus humei* 0,2
1982 FRIESLAND Vlieland, 9-14 November, trapped (van der Have 1985).
1982 ZUIDHOLLAND Delft, 7 December to 10 April 1983, photographed and sound recorded (Hazevoet 1983, Steinhaus 1984, Svensson 1985, Hazevoet 1985b).
The first Hume's Yellow-browed Warbler was obtained on a lightship on 28 November 1958 (van der Have 1985) and the second was observed in the winter of 1974/75 (Nuyten 1984, Hazevoet 1985b).

Dusky Warbler *Phylloscopus fuscatus* 0,2
FRIESLAND Vlieland, 5 October, trapped and photographed (K Terpstra, H M van Eck).
NOORDHOLLAND Bloemendaal, 9 November, trapped and photographed (F Cottaar, E J Maassen, J van Tussenbroek, ringing group Van Lennep).

Bonelli's Warbler *Phylloscopus bonelli* 6,1
ZUIDHOLLAND Wassenaar, 13-16 July (A Remeeus, F van der Meer, J Regeer).

Eastern Bonelli's Warbler *Phylloscopus bonelli orientalis* 0,2
1983 NOORDHOLLAND Bloemendaal, 15-16 May, sound recorded (Hazevoet 1983, Hazevoet & van der Schot 1986). Santpoort, 17 May to late June, sound recorded (Hazevoet & van der Schot 1986).
These records had been accepted already as Bonelli's Warbler (Blankert *et al* 1986a).

93 Parrot Crossbill *Loxia pytyopsittacus,* juvenile, Nunspeet, Gelderland, June 1986 *(Koos Dansen)*

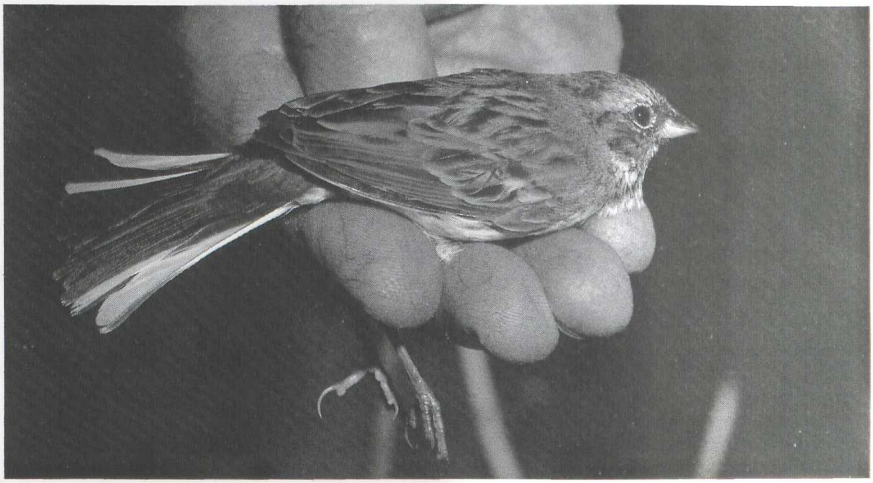

94 Black-faced Bunting *Emberiza spodocephala,* Lekkerkerk, Zuidholland, January 1987, trapped at Westenschouwen, Zeeland, November 1986 *(Arnoud B van den Berg)* **95** Little Bunting *E pusilla,* Castricum, Noordholland, November 1986 *(Hans Schekkerman)*

Iberian Chiffchaff *Phylloscopus collybita ibericus* 0,1
1981 GELDERLAND Hierden, 9 May to 13 June, sound recorded (Hazevoet 1983).

Woodchat Shrike *Lanius senator* 12,2
NOORDBRABANT Zundert, 4 May, adult male (H Don, H Nuytemans *et al).*
NOORDHOLLAND Bloemendaal, 19-22 June, adult female, photographed (J J Bakhuizen *et al).*

Rose-coloured Starling *Sturnus roseus* 6,2
NOORDHOLLAND Texel, 11-12 October, juvenile, photographed (A Veen, E J van IJzendoorn *et al;* van Dongen *et al* 1987a).
ZUIDHOLLAND Wassenaar, 5 October, juvenile (A Remeeus).

Arctic Redpoll *Carduelis hornemanni* 4,3
GELDERLAND Tongeren, 14 November, 23 November and 10 December, trapped and photographed (K Terpstra).
1984 ZUIDHOLLAND Alphen aan den Rijn, 14-15 January, adult male (P de Knijff, E van der Burg *et al).*

Parrot Crossbill *Loxia pytyopsittacus* 235,2
FRIESLAND Schiermonnikoog, 20 May, male, found dead, skin in private collection T Bakker (T Bakker).
GELDERLAND Nunspeet, late June, juvenile, photographed (K Dansen).

Scarlet Rosefinch *Carpodacus erythrinus* 7,2
FRIESLAND Vlieland, 27 September, trapped and photographed (K Terpstra).
GRONINGEN Schiermonnikoog, 5-11 June, immature male (T Bakker, N E van Loon, C A van der Wal).

***Black-faced Bunting** *Emberiza spodocephala* 0,1
ZEELAND Westenschouwen, 16 November, trapped and photographed (ringing group Nebularia; van Dongen *et al* 1987a, van Ree & van den Berg 1987)

Little Bunting *Emberiza pusilla* 15,5
FRIESLAND Vlieland, 23 September, trapped and photographed (K Terpstra). Terschelling, 27-28 September (H A Gaasbeek, B Rebergen, C J G Scharringa).
NOORDBRABANT Asten, 9-11 February (J Vereijken, P van Tilburg).
NOORDHOLLAND Texel, 16-18 October (K Tiemstra, E J van IJzendoorn *et al*). Castricum, 12 November, trapped and photographed (ringing group Castricum).

systematic list of records not accepted

White-billed Diver *Gavia adamsii,* 26 January. Great Shearwater *Puffinus gravis,* 3 January 1984, 18 April 1984, 7 October 1984, 24 November 1984, 11 June 1985. Sacred Ibis *Threskiornis aethiopicus,* 4 July. Emperor Goose *Anser canagicus,* February to March. Black Brant *Branta bernicla nigricans,* 19 February, 29 July. Short-toed Eagle *Circaetus gallicus,* 15-16 August. Long-legged Buzzard *Buteo rufinus,* 5-6 April. Gyrfalcon *Falco rusticolus,* 6 January. Little Crake *Porzana parva,* 3 June to 19 July, 19 June to 18 July, 28 June to 5 July. Lesser Golden Plover *Pluvialis dominica,* 17 November 1983. Pectoral Sandpiper *Calidris melanotos,* 26-28 July 1985. Sharp-tailed Sandpiper *C acuminata,* 23 September. Broad-billed Sandpiper *Limicola falcinellus,* 17 May. Terek Sandpiper *Xenus cinereus,* 4 June. Great Snipe *Gallinago media,* 5 January 1985, 4 February, 11 October 1985. Great Black-headed Gull *Larus ichthyaetus,* 4 February. Bonaparte's Gull *L philadelphia,* 20 May. Common Gull *L canus heinei,* 21 November 1983. Lesser Black-backed Gull *L fuscus fuscus,* 3 January, 9 January, 26 February, 18 March, 9 April, 13 December, 22 December. Iceland Gull *L glaucoides,* 4 October, 8-9 March 1984. Roseate Tern *Sterna dougallii,* 16 July 1984, 11 August 1984, 14 August 1984, 21 October 1984. Snowy Owl *Nyctea scandiaca,* 11 February. Red-throated Pipit *Anthus cervinus,* 10 April, 3 May, 10 May. Citrine Wagtail *Motacilla citreola,* 30 August. White's Thrush *Zoothera dauma,* 29 January. Red-throated Thrush *Turdus ruficollis ruficollis,* 12 September. River Warbler *Locustella fluviatilis,* 20-28 June 1984. Melodious Warbler *Hippolais polyglotta,* 12 June to 12 July 1979. Sardinian Warbler *Sylvia melanocephala,* 19 May. Arctic Warbler *Phylloscopus borealis,* 25 September. Bonelli's Warbler *P bonelli,* 19 April (two). Chiffchaff *P collybita tristis,* 28 September. Collared Flycatcher *Ficedula albicollis,* 7 May. Azure Tit *Parus cyanus,* 14 September, 4 October, 13 October. Arctic Redpoll *Carduelis hornemanni,* 13 April, 9 November. Rustic Bunting *Emberiza rustica,* 14 December. Little Bunting *E pusilla,* 5 May, 4 November 1985.

references

van den Berg, A B & Cottaar, F 1986. Ross Gans in Noordholland in november-december 1985. *Dutch Birding* 8: 57-59.
Blankert, J J & Steinhaus, G H 1982. Recente meldingen. *Dutch Birding* 4: 34-36.

———, Scharringa, C J G & CDNA 1986ab. Rare birds in the Netherlands in 1983-84 *Dutch Birding* 8: 6-11, 126-133.
———, Moerbeek, D J & CDNA 1987. Rare birds in the Netherlands in 1985. *Dutch Birding* 9: 46-54.
Breek, K 1987. Vangst van een Kleine Spotvogel in het Kromslootpark in oktober 1986. *Grauwe Gans* 3: 8-13.
Brinkman, J J 1987. Kortteenleeuwerik op Texel in mei 1986. *Dutch Birding* 9: 174-175.
van Dongen, R M Driessens, G & de Rouw, P W W 1986abc-87ab. Recente meldingen. *Dutch Birding* 8: 71-76, 110-116, 149-156; 9: 35-44, 78-84.
Eggenhuizen, A H V & van Gool, G W J 1984. Kleine Burgemeester *Larus glaucoides* met twee korte handpennen. *Limosa* 57: 154-155.
van der Have, T M 1985. Subspecific identity of two Yellow-browed Warblers in the Netherlands in 1982. *Dutch Birding* 7: 129-133.
Hazevoet, C J 1983 & 1985a. *Nederlandse vogels* 5 & 6. Cassettes. Zeist.
——— 1985b. Subspecific identity of Yellow-browed Warblers. *Dutch Birding* 7: 146.
de Knijff, P 1987. Opnieuw Kleine Trappen in Nederland. *Dutch Birding* 9: 119-120.
Mauer, K A & van IJzendoorn, E J 1987. Terekruiters in Nederland en Europa. *Dutch Birding* 9: 89-98.
Nuiver, R & van IJzendoorn, E J 1987. Alpenheggemussen in Nederland in voorjaar van 1986. *Dutch Birding* 9: 162-167.
Nuyten, P A 1984. Bladkoninkje te Hoogeveen in winter van 1974/75. *Dutch Birding* 6: 19-20.
Ovaa, A H 1987. Forsters Stern bij Ritthem in november 1986. *Dutch Birding* 9: 158-161.
van Ree, L & van den Berg, A B 1987. Maskergors te Westenschouwen in november 1986. *Dutch Birding* 9: 108-113.
Scharringa, C J G & Osieck, E R 1980. Zeldzame vogels in Nederland 1978. *Limosa* 53: 27-33.
Sinoo, R P 1987. Stellers Eider op Schiermonnikoog in april 1986. *Dutch Birding* 9: 115-119.
Steinhaus, G H 1984. Bladkoninkje te Delft in winter van 1982/83. *Dutch Birding* 6: 20.22.
Svensson, L 1985. Subspecific identity of Yellow-browed Warbler at Delft in winter of 1982/83. *Dutch Birding* 7: 145.
Visbeen, F 1983. Zwarte Ibis in Waterland. *Gierzwaluw* 21: 116.

J J (Han) Blankert, Staalwijkstraat 17, 2313 XP Leiden
Rolf A de By, Molenstraat 96, 7514 DL Enschede

APPENDIX 1 Systematic list of species not included in *Dutch Birding* report on rare birds but covered by *Limosa* report on scarce and rare birds. Species considered by CDNA are marked with 1, those only recorded with 2.

Great Northern Diver *Gavia immer* 1, Cattle Egret *Bubulcus ibis* 1, Little Egret *Egretta garzetta* 2, Great White Egret *E alba* 1, Black Stork *Ciconia nigra* 2, Lesser White-fronted Goose *Anser erythropus* 1, Snow Goose *A caerulescens* 2, Red-breasted Goose *Branta ruficollis* 2, Ferrugineous Duck *Aythya nyroca* 2, White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla* 2, Red-footed Falcon *Falco vespertinus* 2, Great Bustard *Otis tarda* 1, Black-winged Stilt *Himantopus himantopus* 2, Marsh Sandpiper *Tringa stagnatilis* 1, Grey Phalarope *Phalaropus fulicarius* 2, Long-tailed Skua *Stercorarius longicaudus* 1, Mediterranean Gull *Larus melanocephalus* 2, Sabine's Gull *L sabini* 2, Yellow-legged Gull *L cachinnans* 1, Glaucous Gull *L hyperboreus* 2, Gull-billed Tern *Gelochelidon nilotica* 1, Caspian Tern *Sterna caspia* 2, Whiskered Tern *Chlidonias hybridus* 1, White-winged Black Tern *C leucopterus* 1, Little Auk *Alle alle* 2, Bee-eater *Merops apiaster* 1, Hoopoe *Upupa epops* 2, Richard's Pipit *Anthus richardi* 1, Dipper *Cinclus cinclus* 2, Fan-tailed Warbler *Cisticola juncidis* 1, Aquatic Warbler *Acrocephalus paludicola* 1, Barred Warbler *Sylvia nisoria* 1, Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus* 1, Red-breasted Flycatcher *Ficedula parva* 2, Treecreeper *Certhia familiaris* 1, Penduline Tit *Remiz pendulinus* 1, Nutcracker *Nucifraga caryocatactes* 2.

Shearwaters and other tubenoses at Eilat

Hadoram Shirihai

Although three migratory species of shearwater from the Indian and Pacific Oceans — Pale-footed *Puffinus carneipes,* Wedge-tailed *P pacificus* and Audubon's Shearwater *P lherminieri* — regularly occur in the Arabian Sea (Meinertzhagen 1954) and might be expected to wander northwards, only Pale-footed has been seen once as far north as Eilat, Israel (Paz 1987). A single Wedge-tailed was seen in the northern Red Sea at Quseir, Egypt, in November

96 Cory's Shearwater *Calonectris diomedea,* Israel, September 1984 *(Andrew S Butler)*

[*Dutch Birding* 9: 152-157, december 1987]

97 Cory's Shearwater *Calonectris diomedea*, Israel, September 1984 *(Andrew S Butler)*

1983 (Bezzel 1987). Therefore, it came as a surprise to find many Cory's *Calonectris diomedea* and Sooty Shearwaters *P griseus* at Eilat since the mid-70s. These two species are not even known to occur regularly in the northwestern Indian Ocean, let alone in the Red Sea or the Gulf of Eilat.

Cory's Shearwater

In September 1976, several Cory's Shearwaters were seen by Jens Klinker *c* 50 km south of Eilat off the eastern coast of the Gulf of Eilat. In mid-May 1978 and late-May 1980, the species was observed at Eilat by Per Schluetter. During a migration survey at Eilat in autumn 1980, up to 20 Cory's were seen on several days during the last week of July and the first half of August, after which numbers gradually decreased to just a few in November. During 1981-82, Cory's were seen often, with two to eight birds per sighting. In 1983, on 50 days between 2 May and 15 July, one to 17 birds were counted while in autumn they were seen regularly as well. From 1984 onwards, Cory's Shearwater was seen throughout the year. Numbers were highest during July and September when sudden influxes occurred. In winter only a few birds were present. During April

and May, only singles were seen.
Cory's Shearwaters were usually seen from early morning until 9:00 or 10:00, and during two or three hours before sunset. They regularly flew around in small flocks, occasionally approaching the shore within 50 m. Sometimes birds clustered together, swimming within 200-1000 m from the shore. Usually they flew around quite slowly, alighting on the surface at intervals of 50-300 m and frequently rising *c* 10 m to glide down slowly with wings held horizontally. When foraging, the birds usually plunge-dived from low altitude. An interesting way of foraging was observed at low tide when shoals of small fish were crowding in shallow water near the beach. The birds then ran open-winged on the water for several seconds, snapping up fish that jumped out of the water.
The most likely explanation for Cory's Shearwater's occurrence at Eilat is that in spring a small number of the Atlantic population flies northward from its winter quarters in southern African waters along the 'wrong side' of Africa into the Indian Ocean (cf Harrison 1983). The first arrival at Eilat was in May, with numbers increasing in June-July, coinciding with the breeding period (May-August) in its central and western Mediterranean and Atlantic breeding grounds. Presumably, most birds return to southern African waters by the same route they came as there are very few records in early spring and only one indication of overland migration. In the autumn of 1985, I saw a Cory's passing northward three kilometres north of Eilat early in the morning.

Sooty Shearwater
Since the late-70s, Sooty Shearwaters have been seen annually at Eilat from mid-March to early August, with peak numbers at the end of May. The species breeds in November-March in two areas in the southern hemisphere: in South America and in Australia and New Zealand (Cramp & Simmons 1979, Harrison). During the southern winter (April-November), it migrates into the northern parts of the Pacific and Atlantic Oceans. Apparently, a few travel into the Indian Ocean as indicated by a specimen found on the beach near Hazaiba, Oman, on 23 July 1982 (Colston & Callagher 1983). Presumably, some of these birds reach Eilat via the Red Sea where they try to continue in a northward direction. There are many observations of Sooty Shearwaters at Eilat attempting to migrate north in spite of the land barrier, especially in May and June. There are *c* 10 reports of birds actually leaving the sea and flying across the desert through Wadi Arava. These birds approached Eilat by flying rapidly northwards and made a halt 300-1000 m from the beach. During the following hours they flew back and forth trying to find a way north. After some time, they got within a few metres of the beach, flying between the 100s of tourists. Before coming inland, the birds made sudden forays at several points along the coast, often coming only a few metres inland before returning to the sea. On several occasions, birds flew inland and returned to the sea after reaching a point *c* 4 km north of the bay. Their return was rapid and they flew several kilometres southwards over the sea. After some time, however, they tried again to move inland. Some birds made six or more of these attempts before they eventually 'took the plunge' and continued their way north. When one bird took the initiative and flew inland, one

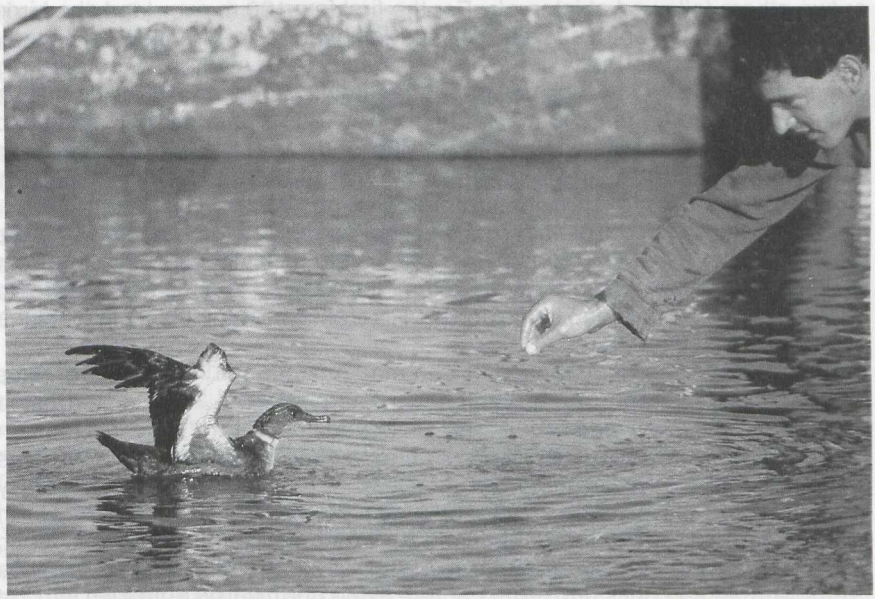

98-99 The author and Sooty Shearwater *Puffinus griseus*, Israel, June 1984 *(Y Gollun)*

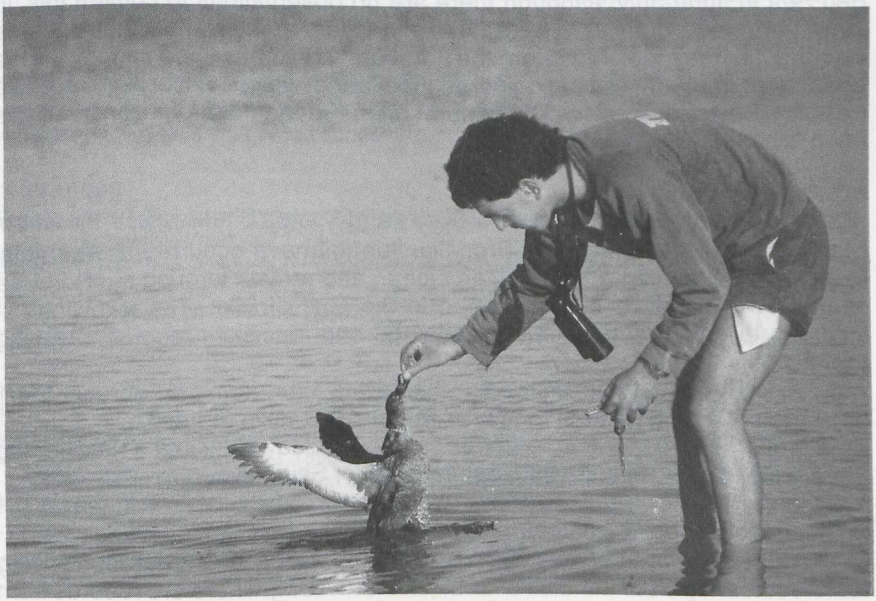

or two others followed at intervals. For the first few 100 m over land, the birds showed rapid and confused flight with sudden changes of direction. Later, their flight settled into a northerly direction, with steady rapid strokes of straight-held wings and gliding with wings down. For the first few kilometres they flew at an altitude of no more than 200 m. Gradually they rose higher as they advanced northwards. The birds usually penetrated the land early in the morning between 5:00 and 8:30, and in the evening between 17:00 and 19:00. Birds flying north in a decisive manner were not seen returning to the sea.

It is likely that some birds, after gaining height, turned west as soon as the Mediterranean came into sight, which is visible at altitudes of 2-3 km from various points above Wadi Arava. On the other hand, the birds might prefer to continue northwards along to the Jordan Rift Valley to some point closer to the coast or to the Dead Sea.

Some unusual records at the Dead Sea may indicate northward movements over land of seabirds from the Indian Ocean. On 2 April 1982, a Red-billed Tropicbird *Phaethon aethereus* was observed there (Murphey & Redman 1983). On 8 February 1963, a Soft-plumaged Petrel *Pterodroma mollis* was found dead on the western shore of the Dead Sea (skin at Tel Aviv University Museum *TAUM).* However, as the specimen showed characters of the North Atlantic population *P (m) feae,* it might as well have come from the Atlantic Ocean via the Mediterranean (Bourne 1983). There are also records of skuas Stercoraridae and gulls and terns Laridae flying northwards from Eilat into the desert.

Some of the Sooty Shearwaters at Eilat might stay and return south again via the Red Sea in June-July, although there are no observations to confirm this. In 1984, I trapped a number of birds by feeding them regularly until they became so tame that they took food from the hand and could easily be caught. These birds were marked with a coloured neckband which, according to close examination a month later, did not harm them. So far, none of these birds has been reported away from Eilat.

other tubenoses

Apart from the regular occurrence of Cory's and Sooty's Shearwater in the Gulf of Eilat, several other species of Procellariiformes have occurred as vagrants. Most likely, all came from the Indian Ocean and arrived through the Red Sea 'funnel' where they became trapped in the Gulf of Eilat. The following list includes three birds which were collected and four sight records, awaiting formal verification.

A juvenile Shy Albatross *Diomedea cauta* was seen from 20 February 1981 onwards and found dead at Eilat on 7 March 1981 (skin at TAUM).

An Atlantic Shearwater *P incerta* was seen on 31 May 1982 and a Pale-footed Shearwater on 15 August 1980, both at Eilat (H Shirihai).

A Wilson's Petrel *Oceanites oceanicus* was observed at Eilat on 1 June 1983 (H Shirihai). This species has been reported from the Red Sea (Jennings 1981).

On 15 August 1978, a Leach's Petrel *Oceanodroma leucorhoa* was found dying in the southern part of the Gulf of Eilat (skin at TAUM). There are records from

Kenya, the Persian Gulf and the southern Red Sea (Harrison).
A Swinhoe's Petrel *O monorhis* was found dead at Eilat on 14 January 1958 (Paz).
Finally, a Madeiran Petrel *O castro* was seen at Eilat on 6 July 1983 (H Shirihai).

acknowledgements
I would like to thank all birders that provided the information on which this article is based, particularly Ehud Dovrat and Oz Horing. I am grateful to Peter Harrison and D Parkin for their valuable comments and to Shoshana Freud for translating the manuscript into English. The Society for the Protection of Nature in Israel and the Nature Reserves Authority sponsored part of my work, in which Merav Gellert was of indispensable assistance.

samenvatting
PIJLSTORMVOGELS EN ANDERE STORMVOGELACHTIGEN TE EILAT Sinds het midden der 70-er jaren werden Kuhls *Calonectris diomedea* en Grauwe Pijlstormvogels *Puffinus griseus* waargenomen te Eilat, Israël. Van geen der beide soorten is het regelmatig voorkomen in het noordwestelijk deel van de Indische Oceaan bekend. Ze belandden waarschijnlijk te Eilat doordat ze via de Rode Zee in de 'trechter' van de Golf van Eilat terecht kwamen.
Van de Kuhls Pijlstormvogel waren de aantallen het grootst gedurende juli-september, terwijl er in de winter slechts enkele vogels waargenomen werden. Het voorkomen te Eilat is waarschijnlijk te verklaren doordat in zuidelijk Afrikaanse wateren overwinterende vogels langs de 'verkeerde kant' van Afrika noordwaarts vlogen. Er is één waarneming bekend van een over land in noordelijke richting vliegende Kuhls ten noorden van Eilat.
Grauwe Pijlstormvogels werden te Eilat waargenomen vanaf half maart tot begin augustus, met de grootste aantallen eind mei. Er zijn vele waarnemingen van Grauwe Pijlen die probeerden bij Eilat ondanks de landbarrière naar het noorden te vliegen, vooral in mei en juni. Er is een 10-tal waarnemingen van vogels die daadwerkelijk noordwaarts over de woestijn vlogen.
Ook andere — deels nog niet geverifieerde — gevallen van te Eilat waargenomen stormvogelachtigen die vermoedelijk vanuit de Indische Oceaan via de Rode Zee in de Golf van Eilat verzeild raakten, worden genoemd.

references
Bezzel, E 1987. Keilschwanzsturmtaucher *(Puffinus pacificus)* in Ägypten: 'Neue' Art für die Westpaläarktis? *Vogelwelt* 108: 71-72.
Bourne, W R P 1983. A Gon-gon *Pterodroma (mollis) feae* in Israel. *Bull Br Orn Club* 103: 110.
Colston, P R & Callagher, M D 1983. First record of the Sooty Shearwater *Puffinus griseus* for Arabia. *Bull Br Orn Club* 103: 36-37.
Cramp, S & Simmons, K E L 1979. *The birds of the western Palearctic* 1. Oxford, London & New York.
Harrison, P 1983. *Seabirds: an identification guide.* Beckenham.
Jennings, M C 1981. *The birds of Saudi Arabia: a check-list.* Cambridge.
Meinertzhagen, R 1954. *The birds of Arabia.* Edinburgh.
Murphy, G W & Redman, N J 1983. An inland record of Red-billed Tropicbird *(Phaethon aethereus)* in Israel. *Bull Orn Soc Middle East* 10: 10-11.
Paz, U 1987. *The birds of Israel.* London.

Hadoram Shirihai, International Birdwatching Center, PO Box 774, Eilat, Israel

Forsters Stern bij Ritthem in november 1986

Arjan H Ovaa

In de middag van 1 november 1986 bracht ik een bezoek aan de Sloehaven bij Ritthem Z om de daar aanwezige hoogwatervluchtplaats te bekijken. Het afzoeken van de haven leverde behalve enkele Wilde Eenden *Anas platyrhynchos* en Futen *Podiceps cristatus* een onvolwassen Visdief *Sterna hirundo* op. Om 13:30, ongeveer vijf minuten nadat ik de Visdief had gezien, zag ik een tweede stern boven de haven vliegen. Deze vogel viel op door zijn lichte verenkleed — de vleugels deden aan die van een Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus* denken — en zijn lange staart. Hij streek neer op een paal in een hoek van de haven en ik fietste er meteen heen. In het daaropvolgende half uur kon ik de vogel van nabij door mijn telescoop bekijken en een beschrijving maken. De tekening van de kop was in zit het meest opvallende kenmerk. De kop was grotendeels wit met een brede zwarte streep door het oog en enkele grijze streepjes op het achterhoofd. Verder had de vogel vrij lange oranjerode poten en een lange zwarte snavel. Uit deze combinatie van kenmerken concludeerde ik dat het een Forsters Stern *S forsteri* in winterkleed moest zijn. Gezien het bijzondere van de waarneming lichtte ik onmiddellijk zoveel mogelijk mensen in. Om 16:15 was Paul van Tuil de eerste die de vogel ook zag en tevens de eerste die foto's maakte. Dezelfde middag werd de stern nog gezien door Peter Braam en Jaco Walhout.

[*Dutch Birding* 9: 158-161, december 1987]

100 Forsters Stern *Sterna forsteri* en Kokmeeuw *Larus ridibundus*, Ritthem, Zeeland, november 1986 *(René Pop)*

De volgende ochtend waren de meest enthousiaste vogelaars uit Nederland en België al een uur voor zonsopgang bij de Sloehaven aanwezig. Om 7:30 werd de Forsters Stern vliegend boven de Westerschelde en de Sloehaven gezien. Hij werd hier en op een nabijgelegen strand de gehele dag waargenomen. 's Middags kreeg hij enige tijd gezelschap van een Grote Stern *S sandvicensis*. Enkele 100en vogelaars kwamen hem bekijken. De volgende dagen werd de vogel niet meer teruggezien.

beschrijving

De beschrijving is samengesteld aan de hand van eigen notities op 1 november en van Edward van IJzendoorn op 2 november.

GROOTTE & BOUW Formaat ongeveer als Visdief maar in zit iets grotere indruk makend door langere poten en compacte bouw met schijnbaar kort en dik lichaam. Duidelijk kleiner dan ernaast staande Grote Stern. Diep gevorkte staart met buitenste pennen in zit ongeveer snavellengte voorbij vleugelpunten uitstekend; buitenste staartpen (langste) aan beide zijden precies even lang. Snavel stevig en vrij lang, herinnerend aan die van Dougalls Stern *S dougallii* (mogelijk ook door donkere kleur).

KOP Grotendeels wit. Kruin van nabij met enige fijne grijze tekening. Achterhoofd met grijze vlekjes en streepjes, verbinding vormend tussen beide oogstrepen. Brede zwarte oogstreep, even voor oog beginnend (niet verbonden met snavel), scherp begrensd zwart masker vormend.

LICHAAM Bovendelen lichtgrijs, lichter dan bij Visdief. Stuit wit. Onderdelen wit.

BOVENVLEUGEL Hand- en armpennen zeer lichtgrijs tot wit, geleidelijk overgaand in lichtgrijze dekveren; buitenste handpen met donkere buitenrand; handpennen in zit lichter dan dekveren en bovendelen. Ter-

tials in zit lichtgrijs met witachtige rand.
ONDERVLEUGEL Zeer lichtgrijs tot wit. Buitenste drie tot zes handpennen met vaag begrensd breed donker uiteinde en buitenste met donkere buitenrand.
STAART Lichtgrijs met witte buitenvlag aan buitenste pen.
NAAKTE DELEN Iris zeer donker. Snavel zwart. Poot helder oranjerood.
SLEET & RUI Slag- en staartpennen vers. Buitenste handpen niet geheel volgroeid.
GELUID Eenmaal *kiet-kiet-kiet-kiet* bij verstoring door Stormmeeuw *L canus*.
GEDRAG Doorgaans op strand of op paal zittend. Af en toe vissend door middel van stootduiken. Vleugelslag ondieper, langzamer en minder schokkerig dan van Visdief, meer gelijkend op die van Grote Stern.

determinatie

Alle kenmerken van de stern in de Sloehaven pasten goed op die van een adulte Forsters Stern in winterkleed. De Forsters Stern verschilde van een Visdief in adult winterkleed door de vrijwel geheel witte in plaats van zwarte bovenkop. De onderdelen waren lichter en de bovenvleugel was lichter grijs. De onderzijde van de handpennen had een minder brede en onduidelijker afgetekende zwarte achterrand. Ook ontbrak het staffelruipatroon van de Visdief in de handpennen. De staart was grijs in plaats van wit terwijl de buitenste staartpen een witte buitenvlag had in plaats van een donkere. Bovendien waren de poten langer.
Vanwege dezelfde verschillen kon ook de Noordse Stern worden uitgesloten, met uitzondering van de staffelrui die ook bij de Noordse Stern ontbreekt. Bovendien was het hele verenkleed nog duidelijk lichter dan van een Noordse Stern. Ook de poten en snavel waren duidelijk langer.
Dougalls Stern in adult winterkleed kon worden uitgesloten door het koppatroon, de witte stuit die contrasteerde met de rest van de bovendelen en het ontbreken van het staffelruipatroon op de handpennen.

101 Forsters Stern *Sterna forsteri*, Ritthem, Zeeland, november 1986 *(René Pop)*

De enige stern die in winterkleed op een Forsters Stern lijkt is de Trudeaus Stern *S trudeaui*. Deze heeft 's winters echter een duidelijke gele punt aan de snavel, het donkere masker op de kop is niet pikzwart maar grijzer en de staart is niet lang maar altijd kort. Bovendien is het voorkomen in Nederland van deze Zuidamerikaanse soort niet waarschijnlijk.
Overigens vertoonde de vogel door zijn koptekening, lichte verenkleed, lange snavel en vrij lange poten in zit wel enige gelijkenis met een Grote Stern in winterkleed, maar het kleinere formaat, de oranjerode poten en het regelmatige handpenpatroon waren duidelijke verschilpunten.
De Forsters Stern van de Sloehaven was een adulte vogel vanwege de lange lichtgrijze staart, de egaal lichte armpennen en de lichtgrijze tertials met witte rand. Vogels in eerste winterkleed hebben een korte witachtige staart met zwarte staartpentoppen, een smalle donkere armpenbaan en tertials met een donker centrum.
Het kleed van de Forsters Stern was zeer vers getuige de egaal lichte handpennen. In zit leken de handpennen lichter dan de grijze bovendelen en dekveren. Bij eerste winter vogels zijn de handpennen in zit donkerder dan de bovendelen en dekveren. Volwassen Forsters Sterns ruien volledig gedurende augustus-november. De rui was nog niet geheel voltooid gezien de onvolgroeide buitenste handpen.

voorkomen

De Forsters Stern heeft een enigszins verbrokkeld maar uitgebreid broedgebied in Noord-Amerika. De soort overwintert langs de kusten van Californië en Virginia zuidelijk tot Midden Amerika en de Westindische eilanden (Harrison 1983).
Dit was het eerste geval van de Forsters Stern voor Nederland en het vasteland van Europa. Er waren tot en met 1985 alleen gevallen bekend uit Groot-Brittannië (7), Ierland (4) en IJsland (1). Het IJslandse geval dateert van 22 oktober 1959 en het eerste Britse geval van 29 januari tot 18 maart 1980. Gedurende 1982-85 waren er in Groot-Brittannië en Ierland niet minder dan 10 gevallen (Rogers & the Rarities Committee 1983-86). Bijna alle gevallen dateren uit de late herfst en winter, waarbij verscheidene exemplaren op een vaste plaats overwinterden. De meeste Britse Forsters Sterns waren vogels in eerste winterkleed. Slechts tweemaal werd een adulte vogel gezien.

summary

FORSTER'S TERN AT RITTHEM IN NOVEMBER 1986 On 2 and 3 November 1986 an adult Forster's Tern *Sterna forsteri* in winter plumage was present in the Sloehaven near Ritthem, Zeeland. It was the first record for the Netherlands and for continental Europe.

verwijzingen

Harrison, P 1983. *Seabirds: an identification guide.* Beckenham.
Rogers, M J & the Rarities Committee 1983-86. Report on rare birds in Great Britain in 1982-85. *Br Birds* 76: 476-529; 77: 506-562; 78: 529-589; 79: 526-588.

Arjan H Ovaa, Middelburgsestraat 75, 4388 NT Oost-Souburg

Alpenheggemussen in Nederland in voorjaar van 1986

Ronald Nuiver & Edward J van IJzendoorn

In het voorjaar van 1986 werd op vier plaatsen in noordwestelijk Europa een Alpenheggemus *Prunella collaris* waargenomen: in april in Groningen Gr en in mei op Terschelling Fr, Helgoland, BRD, en in Skåne, Zweden. De vogels te Groningen en Terschelling waren het eerste en tweede geval voor Nederland, die van Helgoland het eerste in deze eeuw in het noordelijk deel van de BRD. De bijzonderheden van de Nederlandse gevallen volgen hieronder.

Groningen april 1986

Op zoek naar Zwarte Roodstaarten *Phoenicurus ochrurus* bezocht Ronald Nuiver op 16 april 1986 aan het eind van de middag het industriegebied langs de Peizerweg aan de rand van de stad Groningen. Om één van de zingende roodstaarten te zien te krijgen betrad hij een leeg opslagterrein met wat steengruis waartussen mos en gras groeide. Hier zag hij een vogel op de grond die hij als Alpenheggemus herkende, van welke soort hij thuis een fraaie prentbriefkaart had. Goed te zien waren de grijsblauwe kop met lichte keelvlek, de bruingrijze, donker gestreepte bovendelen, de asgrauwe borst, de roestbruin gestreepte flanken en de lichte vlekken aan de punt van de staart. Ook opvallend waren de gele snavelbasis en de roodachtige poten. Bewegingen en gedrag waren als van een Heggemus *P modularis*. De vogel scharrelde druk pikkend en wroetend rond, waarbij soms plukjes mos of steentjes in het rond vlogen.

De twee volgende dagen werd de Alpenheggemus door vele vogelaars waargenomen. De vogel verbleef niet alleen op het gruisveld maar zocht ook regelmatig voedsel op de deels met mos begroeide daken van omliggende schuren en op het grinddak van een nabijgelegen hoog gebouw. Tijdens de golvende vlucht van en naar het hoge dak liet de Alpenheggemus een Veldleeuwerik *Alauda arvensis*-achtig *tsjirrup* horen. Vanaf 19 april werd de vogel niet meer waargenomen.

[*Dutch Birding* 9: 162-167, december 1987]

102 Alpenheggemus *Prunella collaris,* Groningen, Groningen, April 1986 *(René van Rossum)*

beschrijving

GROOTTE & BOUW Ongeveer zo groot als Huismus *Passer domesticus;* duidelijk groter dan Heggemus maar met zelfde bouw en houding. Handpenprojectie gelijk aan lengte zichtbaar deel tertials en aan staartprojectie.
KOP Grijs, bovenkop met zwakke donkere streepjes, vage donkere oogstreep, vooral teugel donker. Keel lichtgrijs met kleine donkere vlekjes; onderste deel bijna ongevlekt en scherp van borst afgescheiden, kleine lichte bef vormend.
BOVENDELEN Vrij licht bruingrijs met donkere lengtestrepen.
ONDERDELEN Borst en buik grijs. Flank grotendeels roodbruin door zware streping op grijze ondergrond. Onderstaartdekveren opvallend donkerbruin met brede witte randen.
VLEUGEL Slagpennen donker met vooral aan basis vrij brede lichtrossige randen, in zit licht vleugelpaneel vormend; toppen van armpennen licht crèmekleurig, in zit streepje vormend. Dekveren zeer donker, middelste en grote aan top met bijna wit, iets bruinig vlekje.
STAART Zeer donker; pennen met lichte top, vooral op binnenvlag.
NAAKTE DELEN Iris donker. Snavel zwart met scherp begrensde, helder gele vlek aan basis, voornamelijk op ondersnavel. Poot rozebruin.
GEDRAG Schuifelend voedsel zoekend als Heggemus.
GELUID Soms in vlucht Veldleeuwerikachtig *tsjirrup.*

Terschelling mei 1986

Op 27 mei 1986, op de Boschplaat op Terschelling, ontdekte O de Jong, werknemer bij Staatsbosbeheer, eveneens een Alpenheggemus. Hij trof de vogel om 10:00 aan bij de bewakershut op de Tweede Duintjes en determineerde hem met behulp van zijn vogelgids als Alpenheggemus. R Collet, H B van Dijk en J Peerenboom zagen de vogel ook en kwamen tot dezelfde determinatie. De Alpenheggemus liet zich van 10-20 m met een

telescoop en een 10x40 kijker bekijken, terwijl hij op de schrale duingrond rondscharrelde en af en toe een stukje vloog. Na een half uur werd hij uit het oog verloren.

beschrijving

GROOTTE & BOUW Formaat als Tapuit *Oenanthe oenanthe*. Snavel spits. Staart recht afgesneden.
LICHAAM Kop leiblauw. Keel licht gespikkeld met aan onderzijde licht befje. Borst en buik leiblauw als kop. Flank roestbruin gevlekt. Onderstaart witachtig.
VLEUGEL Midden over gesloten vleugel zwartachtige band, aan onderzijde afgezet met witte spikkels.
STAART Aan eind met smalle witte zoom van witte puntjes.
NAAKTE DELEN Ondersnavel met uitzondering van punt geeloranje, rest van snavel donker. Poot roodachtig.

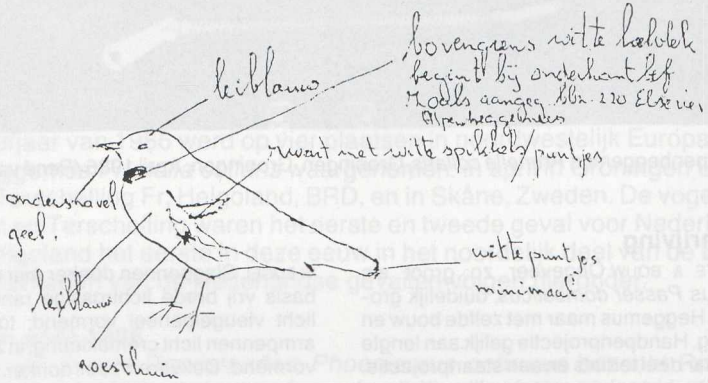

FIGUUR 1 Alpenheggemus *Prunella collaris*, Terschelling, Friesland, mei 1986 *(O de Jong)*

determinatie

Hoewel de Alpenheggemussen iets weg hadden van een Heggemus waren ze hiervan gemakkelijk te onderscheiden door onder andere de roestbruine flankstrepen, tekening op de keel, lichte vlekken op de staartpunt, gele snavelbasis en het formaat. Kenmerkend was — indien niet door flankveren bedekt — de zwarte baan over de vleugel die werd geaccentueerd door het lichte vleugelpaneel en de lichte toppen van grote en middelste dekveren. Op grotere afstand, wanneer details vervaagden, was deze band bij de vogel te Groningen vaak opvallend. De keeltekening was bij beide vogels minder opvallend dan op veel afbeeldingen van de Alpenheggemus. Het lichte befje was nog het duidelijkst. De gele snavelbasis was wel opvallend. De lichte vlekken aan de staartpunt waren vooral waarneembaar wanneer de staart iets werd gespreid, zoals af en toe in de vlucht gebeurde. De toppen van de grote en middelste dekveren waren bij de vogel te Groningen niet helder wit, zoals op sommige afbeeldingen en foto's van Alpenheggemussen getoond wordt. Glutz

In september 1987 verschijnt:
Cramp: Handbook of the birds of Europe vol. 5 Larks to Thrushes prijs: ca. f 260,—.
Reserveer tijdig!

Academische Boekhandel en Antiquariaat

WRISTERS

Guldenstraat 20 (Grote Markt)
9712 CE Groningen.
Tel. 050-185218

BEVER ZWERFSPORT

Een goede tocht begint bij een goede uitrusting
Bij lichtgewicht kampeer-, kano-, bergsport-, wintersport- en expeditie-specialist. Bij Bever Zwerfsport vindt u een enorme keus lichtgewicht tenten (o.a. uit eigen Mentora-atelier; koepeltenten, tentenshow in Den Haag, R'dam, Arnhem). **130** rugzakmodellen; Slaapzakken - dons van hoge kwaliteit, synthetisch, keus voor iedereen; Wind - regen - warmte-kleding (Tenson, Helly Hansen, Fjällräven); Berg(wandel)schoenen uitsl. topmerken; etc. etc.

DEN HAAG	ROTTERDAM	UTRECHT	ARNHEM	
Calandplein 4	Adm. de Ruyterweg	Balijelaan 12	Utrechtsestr. 5	Zomer/winter-katalogus op aanvraag.
030-883700	010-4134914 L33	030-896262	085-421989	

WOLF TRAIL Avontuur in het spoor van de wolf.
Wolftrail is een nieuwe reisorganisatie die een programma biedt met aktieve en avontuurlijke vakanties. Vraag de 2 programma's aan of kom eens langs.
Avontuurlijke vakanties '87: Ardennen, Argentinië, Corsica, Griekenland, Ysland, etc.
Bergsport- en skiprogramma '87: klimcursussen, tourskiën, bergwandelen.
Calandplein 4, 070-808464 DEN HAAG

BEVER BOEK & KAART
Topografische kaarten, boeken, reisverslagen, reisgidsen, klimgidsen, buitensport-tijdschriften. Kom eens rondneuzen of de speciale BB&K-katalogus, f3,- giro 4727680.
DEN HAAG Calandplein 4, 070-885039 (Boekenhoeken in de filialen)

FOCALPOINT

TELEPHONE (ENGLAND)
0606-891098

14 Cogshall Lane, Comberbach, Northwich, Cheshire, England CW9 6BS

LEITZ	£ stg.
10x40BAN	460
7x42BA	434
8x40BA	434
8x32BA	399
10x25BCA	234
8x20BCA	215
all include leather pouch!	
NIKON	
Fieldscope ED	425
Fieldscope (incl. 20x+case)	234

KOWA	£ stg.
TSN-1 (45°)	205
TSN-2	199
TSN-3 (45°)	390
TSN-4	382
eyepieces 20xWA	60
20x—60x zoom	89
25x	39
40x	41
case	17
10x50BWCF	130
SLIK	
D2 or 88 B Diamond	60

OPTOLYTH	£ stg.
TB80 body+20x or 30x or 40x lens+case	327
TBS80 (45°)+20x or 30x or 40x lens+case	337
with 20x WWA elp add	28
BUSHNELL	
Spacemaster zoom+case	169
spacemaster 22xWA+case	150

Dit zijn onze lage exclusief BTW Exportprijzen.
U bent zelf voor de ter plaatse geldende BTW (VAT) aansprakelijk.

Voor advies van ervaren vogelwaarnemers, die uw behoeften begrijpen, bel vanuit Nederland direct nummer 09 44 606 891098

Wanneer u uw Mastercard, Access of Visakaart nummer doorbelt, volgt onmiddellijke verzending. Of stuur ons een wissel in pounds sterling verhoogd met £ 5.— voor porti, verpakking en verzekering.

Doe zaken met Engelands verrekijker- en telescoopspecialisten.
(Alle prijzen juist tot 15.08.1987)

BIRDQUEST

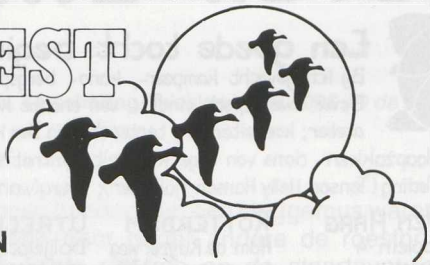

MARK BEAMAN
STEVE MADGE
NIGEL REDMAN
IAIN ROBERTSON

'First in the Field'

Birdquest offer the discerning birdwatcher exciting, friendly, small-group holidays arranged and guided by professionals. Come with us and see why Birdquest are 'First in the Field'.

BIRDWATCHING HOLIDAYS 1988

AUSTRALIA ● CAUCASUS ● CENTRAL ASIA ● CHINA
COSTA RICA ● ETHIOPIA ● GAMBIA ● INDIA ● ISRAEL ● KENYA
LAPLAND ● MEXICO ● MOROCCO ● NEPAL ● OKAVANGO DELTA
PERU ● RWANDA ● SENEGAL ● SIBERIA ● TANZANIA ● THAILAND
TIBET ● TURKEY ● VENEZUELA ● YEMEN ● ZIMBABWE

RECOMMENDED BY BRITISH BIRDS

For our brochure please contact: **BIRDQUEST Ltd.,**
8 Albert Road East, Hale, Altrincham, Cheshire WA15 9AL,
England, Tel: 061-928 5945.

ZEISS

West Germany

7x42B/GAT*

OPTOLYTH

MADE IN GERMANY

MEEST VERKOCHTE VERREKIJKER VOOR VOGELOBSERVATIE IN ENGELAND !

FREE TURN HEAD

SLIK

SL-67 PROTOTYPE 3-SEC.

Folded	750mm
Extended	1,930mm
Elevator adj.	310mm
Weight	3,560g

NU JE ZEISS GOEDKOPER BIJ VB !!

nederlandse vereniging tot bescherming van vogels

Driebergseweg 16 c
3708 JB Zeist
Telefoon 03404-25406
Postrekening 29213

NATUUR CULTUUR REIZEN

26-daagse Natuurreis Nieuw Zeeland

Begeleid door Wim Dussel, de reisjournalist uit Groningen.
Reisdatum: 29 januari - 23 februari 1988.
Reissom: **f 9.300,-**

Rondreis over de 2 eilanden, die samen Nieuw Zeeland vormen: u bezoekt o.a. Auckland, Bay of Islands, Roturua, Milford Sound en Te Anau.

26-daagse ornithologische reis Nieuw Zeeland

Begeleid door Hubert Lehaen, ornitholoog.
Reisdatum: 29 januari - 23 februari 1988.
Reissom: **f 8.484,-**

Nieuw Zeeland - het laatste paradijs. Uitgebreide rondreis over het Noorder- en Zuidereiland, door het bijzondere natuurschoon met extra veel aandacht voor de inheemse vogels. Verblijf in eenvoudige accommodatie.

22-daagse reis Zuidelijk Tanzania

3-weekse safari (met landrovers) door een onbekend gebied naar o.a. Mikumi, Ruaha, Selous en Rufiji River Camp.

Begeleid door Viv Van der Krieken, Educatieve Dienst Wereld Natuur Fonds in Antwerpen.
Reisdatum: 13 februari - 4 maart 1988.
Reissom: **f 9.500,-**

22-daagse Natuurreis Tanzania/ Rwanda

Een reis met twee hoogtepunten: de wildparken van Tanzania en een bezoek aan een gorilla-familie in Rwanda.

Begeleid door Magda de Groeve, hoofd Educatieve Dienst van de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde in Antwerpen.
Reisdatum: 27 februari - 19 maart 1988.
Reissom: **f 8.800,-**

23-daagse tocht door de Galapagos Archipel

U vaart op de "Cachalote" en de "Orca" 2 weken door de Galapagos Archipel en maakt een 3-daagse tocht door het hooggebergte van Ecuador.

Ornithologische reis onder leiding van Hubert Lehaen, ornitholoog.
Reisdatum: 27 februari - 20 maart 1988.
Reissom: **f 9.800,-**

9-daagse reis naar Cyprus

Door de bekendheid van uw reisleidster met Cyprus ligt de nadruk op de archeologie, musea, byzantijnse kerken en kloosters. Maar ook de bevolking en natuur krijgen alle aandacht.

Begeleid door Stella Lubsen
Reisdatum: 22 - 30 maart 1988.
Reissom: **f 1.965,-**

Zuidelijk -Turkije

Deze 18-daagse reis voert ons langs de volgende gebieden: Ankara, Van, het Kulu-meer, Konya, Tasucu, Ulukisla, Eregli, Antakya, Halfeti - Birecik en Urgup.

De heer C. J. Coldewey en Hubert Lehaen begeleiden samen de ornithologische *reis Zuidelijk-Turkije, opgezet in samenwerking met de plaatselijke ornitholoog Cahit Sayil.*
Reisdatum: 16 april - 3 mei 1988.
Reissom: **f 3.885,-**

10 daagse tuinenreis USA
t.g.v. de Virginia Garden Week 1988

Onder leiding van Arend Jan van der Horst, tuinarchitect.
Reisdatum: 22 april - 1 mei 1988
Reissom: **f 3.485,—**

Behalve diverse privétuinen bezoekt u één van de mooiste verzamelingen coniferen in Winterthur, Longwood Gardens van Pierre Dupont, geïnspireerd op Villa d'Este. Dumbarton Oaks met een bezoek aan de collectie Byzantijnse en Precolumbiaanse kunst, de tuin waar in 1944 de basis werd gelegd voor de United Nations. Gunston Hall Gardens, historisch landgoed met 88 buxus-parterres.

Natuurreis Zambia/Zimbabwe

Een 17-daagse reis door een vrijwel ongerept deel van Afrika. Met onder meer wandeltochten in de Ruagvallei - een "bushcamp" in het Hwange National Park en verblijf aan de oevers van het Kariba meer en natuurlijk een bezoek aan Victoria Falls.

Begeleid door Han Rensenbrink
Reisdatum: 27 juni - 13 juli 1988.
Reissom: **f 6985,-**

24-daagse Natuurreis Kenya

Een safari met extra belangstelling voor de ruim 1000 soorten vogels van Oost-Afrika.

Begeleid door Hubert Lehaen, ornitholoog.
Reisdatum: 1 - 24 juli 1988
Reissom: **f 6.585,-**

24-daagse reis in Australië

Bezoeken aan o.a. de Nationale Parken ferntree Gulley, Wilson's Promontory, Little Desert, Wyperfeld, Hattah lakes, Camington, Great Barrier Reef en Atherton Tablelands. 350 - 400 soorten vogels.

Onder gezamenlijke leiding van de bekende veldornitholoog C. J. Coldewey en de Australische ornitholoog Chris Doughty met zeer ruime ervaring en kennis van de Australische avifauna.
Reisdatum: 5 - 29 september 1988.
Reissom: **f 8.900,-**

STICHTING
avicula

ter bevordering van
NATUUR CULTUUR REIZEN

Wilt U nadere informatie over deze reizen, zendt dan deze coupon in een ongefrankeerde envelop naar:

Holland Travel Service
Antwoordnummer 1153,
3000 WB Rotterdam

Tel. inlichtingen: R. J. E. Schaab
Telefoon (010) 4252388/4252331
St. Jobsweg 30, 3024 EJ Rotterdam

Verantwoordelijk voor de uitvoering en organisatie Blue Air B.V. handelende als Holland Travel Service

Gaarne wens ik informatie over:

Reis naar: _____

Onder leiding van: _____

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

DUTCH BIRDING

77mm TSN **KOWA SPOTTING SCOPES** TS-601 TS-602

KOWA's new series TS-601/TS-602 spotting scopes with powerful performance

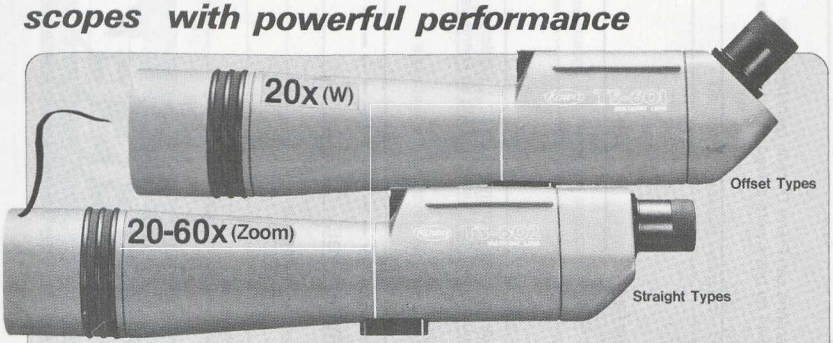

Functional New Design KOWA constantly seeks out improvements in the design of its optical instruments; the new TS series scopes represent a quantum leap in functional utility.

J. A. J. BORGERINK
Almeloseweg 135
7615 NA Harbrinkhoek
Telefoon (0 54 90) 6 69 85

ZEISS

Kowa **LEITZ TRINOVID**
Hertel & Reuss

Leitz **Leitz means precision. Worldwide.**

CW

RECOMMENDED BY BRITISH BIRDS

ETHIOPIA — best bird destination in East Africa — February 1988, only £895, ex-London.
Our catalogue also features **Aldabra, Tanzania, France, Sweden, and Alaska.**
Also comprehensive programme of wildlife trips in **Scotland, Orkney, Shetland.**
For details, write to:
Caledonian Wildlife, 30 Culduthel Road, Inverness IV2 4AP, Scotland, or ring: 09 44 463 233 130.

DIE VOGELWELT

Ornithological Scientific Journal

Papers on population ecology, dispersion, biology of reproduction and feeding, faunistics, distribution, ringing and other items of field ornithology, bird preservation; also observation reports, ecological news, bookreviews, photos.

Highly qualified and recognized experts in their field make up our editorial board. German language articles summarized in English.

Indispensable for serious researchers and ecologists.

Six issues p. a. Subscr. DM 36,— plus postage. Students entitled to 20 % rebate on proof of college enrolment.

Enquiries to:

Duncker & Humblot, Publishers
Post Box 410329, D–1000 Berlin 41

in focus

BINOCULARS, TELESCOPES, TRIPODS AND BARBOUR OUTDOOR CLOTHING

204 HIGH STREET
Barnet, Herts.
England EN5 5SZ
01-449-1445

ZEISS WEST	£
Dialyt 8 x 20 B	165.00
Dialyt 8 x 20 BGA	205.00
Dialyt 10 x 25 B	179.00
Dialyt 8 x 30 BGAT	330.00
Dialyt 7 x 42 BGAT	385.00
Dialyt 10 x 40 BT	400.00
Dialyt 10 x 40 BGAT	408.00
Dialyt 8 x 56 BGAT	475.00
Dialyt 15 x 60 GA	685.00

LEITZ	
Trinovid 8 x 20 BC	195.00
Trinovid 8 x 20 BCA	205.00
Trinovid 10 x 25 BC	205.00
Trinovid 10 x 25 BCA	215.00
Trinovid 8 x 32 BA	370.00
Trinovid 8 x 40 BA	408.00
Trinovid 10 x 40 BA	408.00
Trinovid 7 x 42 BA	408.00
Soft case & Rainguard Extra	20.00

CARL ZEISS JENA	
Deltrintem 8 x 30	48.00
Dekarem 10 x 50	78.00
Binoctem 7 x 50	69.00
Notarem 8 x 32 B	112.00
Notarem 10 x 40 B	146.00

KOWA	£
TS-1 45 Body	134.00
TS-2 Body	115.00
20 x WA	35.00
27 x WA	35.00
TS-601 45 Body	160.00
TS-602 Body	145.00
20 x WA	41.00
40 x	35.00
TSN-1 45 Body	205.00
TSN-2 Body	195.00
TSN-3 45 Body	378.00
TSN-4 Body	369.00
20 x WA	61.00
25 x WA	40.00
40 x	40.00
20 x - 60 x Zoom	90.00
Photo Kit (TSN)	61.00
Case (TSN)	17.00

BUSHNELL	
Spacemaster Body	125.00
15 x 45 x Zoom	45.00
20 x 60 x Zoom	50.00
22 x WA	28.00
Case	13.00

NIKON	
Field Scope 20 x WA x 60 and case	230.00
Fieldscope ed 20 x WA x 60 and case	420.00

OPTOLYTH	£
Alpin 8 x 40 BGA	155.00
Alpin 10 x 40 BGA	160.00
Alpin 10 x 50 BGA New	175.00
TBS 80 45 Body	225.00
20 x WA	75.00
30 x	45.00
40 x	45.00
Case	30.00

SLIK TRIPODS	
Slik Master D2	60.00
Slik SL 67	83.00
Tripod Strap	5.00

HOW TO ORDER

By mail. Just list the items you require with the correct remittance on a sterling draft or credit number (Access/Visa) and we will despatch your goods by return insured post. Please add £5.00 to help cover post & packing cost ins.

By phone. Just quote your credit card number and we will post direct. All goods on 14 days approval.

PLEASE NOTE ALL PRICES EXCLUDE U.K. V.A.T. BUT WILL BE SUBJECT TO DUTCH V.A.T

NATUUR & BOEK

specialist voor bioloog en natuurliefhebber

S T O P - een stopper is beter

voor een pietje dat je al tienmaal hebt gezien stop je niet altijd meer - maar als de deelnemers aan een vogeltour iets onbekends zien, roept heel de meute STOP. tja, een stopper is beter, want elke onbekende vogel is een stopper.

NATUUR & BOEK is voor u een stopper
daarom in DUTCH BIRDING een stopper voor u

veel veldgidsen en steeds de nieuwste titels aan vogelboeken voorradig

NATUUR & BOEK is voor u toch geen onbekende meer!
Bankastraat 10, Den Haag, tel. 070 - 505648

WESTERN BIRDS

A quarterly journal of field ornithology for active birders and professional ornithologists

- *Bird identification articles* written by experts and rigorously reviewed by editorial board
- *Generously illustrated* by leading amateur and professional artists and photographers
- Articles and photographs documenting *rarities* and *range* extensions
- *Studies* of bird distribution, abundance, behavior, migration and ecology

WESTERN BIRDS also announces:

- WFO sponsored *pelagic trips*
- Annual conventions including field trips and bird identification presentations

To become a WFO member and receive *WESTERN BIRDS* send $14.00 ($17.00 outside U.S.) annual dues payable to Western Field Ornithologists-D. c/o Art Cupples. 3924 Murietta Ave., Sherman Oaks. CA 91423. U.S.A.

architectura+natura
international booksellers

Leliegracht 44 - 1015 DH Amsterdam-C
Telefoon 020-23 61 86 - Holland

NIEUW van POYSER:

The Skuas door Robert W Furness, 365 pp, 30 foto's, 100 kaarten en diagrammen ƒ 69,95

The Atlas of Wintering Birds in Britain samengesteld door P Lack, 447 pp, 200 kaarten, uitgegeven in samenwerking met BTO en Irish Wildbird Conservancy ƒ 84,90

von Blotzheim & Bauer (1985) en Witherby *et al* (1943) wijzen erop dat de ongeruide juveniele grote dekveren van eerstejaars vogels minder witte toppen hebben. Het verschil is echter moeilijk met zekerheid vast te stellen. Svensson (1984) noemt geen criteria voor bepaling van leeftijd.

voorkomen

De Alpenheggemus is een vrij algemene broedvogel van de gebergten van centraal en zuidelijk Europa, noordelijk Afrika, en Azië oostelijk tot Japan en Taiwan. In Europa broedt de soort tussen 1200-3000 m onder andere in de Pyreneeën, Alpen, Sudeten, Tatra en Karpaten (figuur 2). Al naar gelang de sneeuwval dalen de vogels 's winters af naar lager gelegen gebieden. Veel broedvogels uit de Alpen overwinteren in het zuidoosten van Frankrijk en het noorden van Italië. Het merendeel van de vogels uit de Tatra overwintert in het zuiden van Tsjechoslowakije en het noorden van Hongarije. Een klein deel van de Europese broedvogels bereikt 's winters Malta, Sicilië en zuidelijk Spanje en mogelijk zelfs het noorden van Afrika. De vrij kleine populatie van de Sudeten verlaat 's winters de broedgebieden; het is niet bekend waar deze vogels naar toe trekken (Glutz von Blotzheim & Bauer).
In kleine aantallen verschijnen de broedvogels uit centraal Europa 's winters ook in noordelijker streken. Bijna iedere winter worden ze gezien in de Zwitserse Jura en de hogere delen van het Zwarte Woud en de Schwabische Alpen, BRD, tot ruim 150 km ten noorden van de meest nabije broedplaatsen. Noordelijker en westelijker is de Alpenheggemus herhaaldelijk als dwaalgast

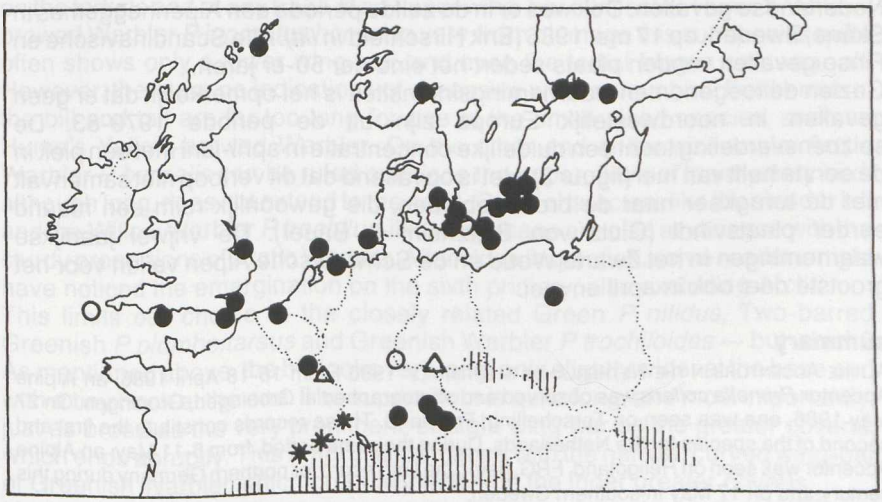

FIGUUR 2 Voorkomen van Alpenheggemus *Prunella collaris* in noordwestelijk en midden Europa gedurende 1940-86. Gearceerd: broedgebieden; *: vrijwel jaarlijks gevallen uit oktober mei; •: gevallen uit april-juni; ○: gevallen uit oktober; Δ :gevallen uit december-februari (n=34).

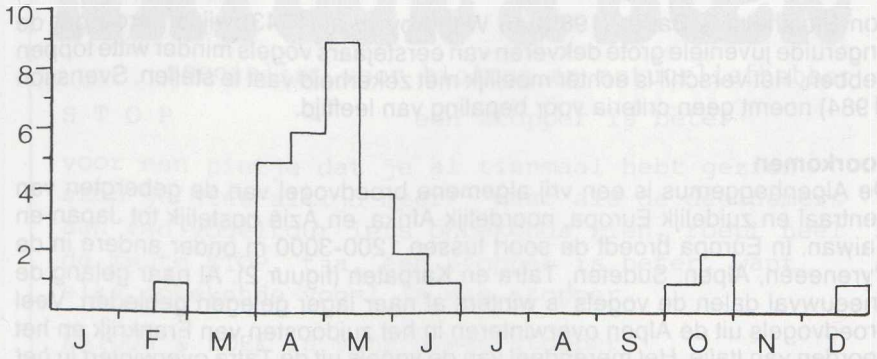

FIGUUR 3 Voorkomen van Alpenheggemus *Prunella collaris* in noordwestelijk en midden Europa buiten broedgebieden gedurende 1940-86 per halfmaandelijkse periode (n=32).

aangetroffen: in Groot-Brittannië waren er tot en met 1986 ten minste 35 gevallen, in België zeven, Luxemburg twee, Helgoland zeven, DDR drie, noordelijk Polen één, Denemarken drie, Noorwegen één, Zweden acht en Finland drie (Glutz von Blotzheim & Bauer). Het grootste deel van de Britse gevallen dateert van voor 1940, van de Belgische zijn er twee uit deze eeuw en van die van Helgoland slechts één: 8-11 mei 1986 (Achtermann & Stühmer 1987). Dit laatste geval vond vrijwel gelijktijdig plaats met, en relatief dicht bij, de Nederlandse gevallen. Ook was er in de zelfde periode een Alpenheggemus in Skåne, Zweden, op 17 mei 1986 (Erik Hirschfeld *in litt).* Alle Scandinavische en Finse gevallen vonden plaats sedert het eind der 50-er jaren.
Gezien de toegenomen waarnemingsintensiteit is het opmerkelijk dat er geen gevallen in noordwestelijk Europa zijn uit de periode 1979-83. De seizoensverdeling toont een duidelijke concentratie in april-juni met een piek in de eerste helft van mei (figuur 3). Het is opvallend dat dit verloop niet samenvalt met de terugkeer naar de broedgebieden, die gewoonlijk ruim een maand eerder plaatsvindt (Glutz von Blotzheim & Bauer). De vrijwel jaarlijkse waarnemingen in het Zwarte Woud en de Schwabische Alpen vallen voor het grootste deel ook in april en mei.

summary

ALPINE ACCENTORS IN THE NETHERLANDS IN SPRING OF 1986 From 16-18 April 1986, an Alpine Accentor *Prunella collaris* was observed and photographed at Groningen, Groningen. On 27 May 1986, one was seen on Terschelling, Friesland. These records constitute the first and second of the species for the Netherlands. During the same period, from 8-11 May, an Alpine Accentor was seen on Heligoland, FRG, being the first record for northern Germany during this century, and on 17 May in southern Sweden.
The occurrence of Alpine Accentor in Europe north of the breeding grounds is summarized, in particular the records since 1940. Seasonal occurrence shows a concentration during April-June, peaking in the first half of May. This does not coincide with the return of the species to the breeding grounds which averages more than a month earlier.

verwijzingen

Achtermann, S & Stühmer, F 1987. Eine Alpenbraunelle *Prunella collaris* auf Helgoland. *Limicola* 1: 53-55.

Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K M 1985. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 10. Wiesbaden.

Svensson, L 1984. *Identification guide to European passerines.* Derde druk. Stockholm.

Witherby, H F *et al* 1943. *The handbook of British birds* 2. Londen.

Ronald Nuiver, Steenbokstraat 22, 9742 TT Groningen
Edward J van IJzendoorn, Derde Schinkelstraat 45, 1075 TK Amsterdam

mystery photographs

25 The general appearance and combination of bright supercilium and broad wing-bar on the greater coverts of the warbler in mystery photograph 25 immediately points to a member of the prolific Palearctic genus *Phylloscopus*. This does, however, not imply an easy solution.

Starting with the uniform crown, Eastern *P coronatus* and Western Crowned Leaf Warbler *P occipitalis* can be set aside safely. The absence of white fringes on the tertials and of any trace of an upper wing-bar eliminates Hume's Yellow-browed Warbler *P inornatus humei*. In very worn plumage this subspecies quite often shows only a lower wing-bar, and even the tertial fringes can wear off. However, there are no indications of excessive wear on our bird. Furthermore, the bill and tail are far too long for one of the small-sized species, such as Hume's Yellow-browed Warbler. On the other end of the size-scale, Arctic Warbler *P borealis* can be ruled out since the supercilium of the mystery bird, although long, does not extend to the nape. Other characters like the slender bill and the Willow Warbler *P trochilus*-like wing shape are also at variance with the sturdy proportions of Arctic Warbler. After close inspection, some readers might have noticed the emargination on the sixth primary, also excluding Arctic.

This limits our choice to the closely related Green *P nitidus*, Two-barred Greenish *P plumbeitarsus* and Greenish Warbler *P trochiloides* — but which? As mentioned above, the bill looks very long, only slightly wider at the base and with a tiny hook at the end. The supercilium is quite long, and most importantly, just as broad as the very prominent, straight wing-bar on the greater coverts, which ends abruptly. This is not in accordance with the narrow, curved wing-bar of Greenish Warbler which gradually fades on the inner greater coverts.

Having come this far, plumage wear again becomes important in the absence of colour details in the first photograph. Although the wing tips are slightly abraded, the general wear is only slight, indicating a spring individual. Therefore, we can be quite confident that the absence of an upper wing-bar is a species' feature,

103 Green Warbler *Phylloscopus nitidus,* Turkey, May 1987 *(Arnoud B van den Berg)*
104 Two-barred Greenish Warbler *P plumbeitarsus,* Scilly, England, October 1987 *(David M Cottridge)*

excluding the possibility of the Two-barred Greenish Warbler which shows a broad upper wing-bar on the median coverts, together with a very long supercilium ending in a flourish towards the nape and normally a dark upper mandible contrasting with a pale lower one.
Green Warbler is our final conclusion, on the combination of the single, short and straight wing-bar which is as broad as the supercilium and the long and slender bill, complemented by the unmottled appearance of the ear-coverts (usually quite prominent in Greenish).
The classical image of the Green Warbler is formed by bright green upperparts and yellow underparts. This might be the case with juveniles in fresh plumage, but spring individuals in the Turkish populations have frequently been observed with grey-green upperparts and whitish underparts, of which our mystery bird is a fine example. This intriguing species is limited to the Caspian Mountains, with a recently discovered population in western Turkey *(Sandgrouse* 6: 69-75, 1984). It has been recorded in western Europe only once this century, on St Mary's, Scilly, England, from 26 September to 4 October 1983 *(Br Birds* 78: 576, 1985).
The photograph was taken by Arnoud B van den Berg in May 1987 near Ikizdere, province of Rize, northeastern Turkey.

Tom M van der Have, Furkabaan 674, 3524 ZL Utrecht

Mystery photograph 26. Solution in next issue.

mededelingen

Voorkomen van Hop in Nederland in 1971-80 Om een beter inzicht te krijgen in het voorkomen van de Hop *Upupa epops* in Nederland werden in *Dutch Birding, Grasduinen* en *Vogels* oproepen geplaatst tot het insturen van waarnemingen uit de periode 1971-80. Behalve de reacties hierop werden gegevens verzameld uit de waarnemingsrubrieken in *Ficedula, De Gierzwaluw, De Korhaan, Limosa, De Pieper, Vanellus* en *Het Vogeljaar* en uit regionale avifauna's. Exclusief broedgevallen werden 201 gevallen verzameld, waarbij driemaal twee vogels tegelijk werden gezien.

TABEL 1 Aantal waarnemingen van Hop *Upupa epops* in 1971-80 per provincie en Waddeneilanden (* inclusief een waarneming van twee exemplaren).

	januari-juni	juli-december	totaal
Waddeneilanden	15	5	20
Groningen	3	1	4
Friesland	13	3	16
Drenthe	15	3	18
Noordholland	14	13	27
Zuidholland	10*	7	17
Zeeland	16	10	26
Noordbrabant	10	2	12
Limburg	6	10	16
Gelderland	13*	6*	19
Overijssel	13	4	17
Flevoland	1	1	2
Utrecht	5	5	10
totaal	134	70	204

De Hop werd het meest waargenomen in de kustgebieden. Per jaar varieerde het aantal vrij aanzienlijk. Goede jaren waren 1974 (28) en 1980 (39), slechte 1972 (14) en 1973 (10). Er werden twee broedgevallen bekend: in Limburg in 1974 en 1980.

Het aantal waarnemingen in de eerste helft van het jaar (66%) was bijna tweemaal groter dan in de tweede (34%). Vaak werd een goed voorjaar gevolgd door een goed najaar. Uitzonderingen hierop waren 1977 en 1978 waarin respectievelijk een slecht en een goed voorjaar werden gevolgd door een goed en een slecht najaar. Van de 134 vogels uit het eerste semester werd 14% langer dan één dag waargenomen (maximaal negen, gemiddeld vier dagen), van de 70 vogels uit het tweede semester 11% (maximaal 32, gemiddeld 12 dagen).

De eerste Hoppen werden begin april gemeld waarna het aantal sterk toenam tot een duidelijke piek in de eerste week van mei. Vanaf de tweede week van mei nam het aantal waarnemingen zeer sterk af, met een kleine opleving in de laatste dagen van mei en de eerste week van juni. Vanaf de tweede week van juni tot augustus was de Hop vrij zeldzaam, met in totaal zes vogels. In augustus-oktober werden in totaal *c* 20 exemplaren per maand gezien, in november nog maar drie

[*Dutch Birding* 9: 170-176, december 1987]

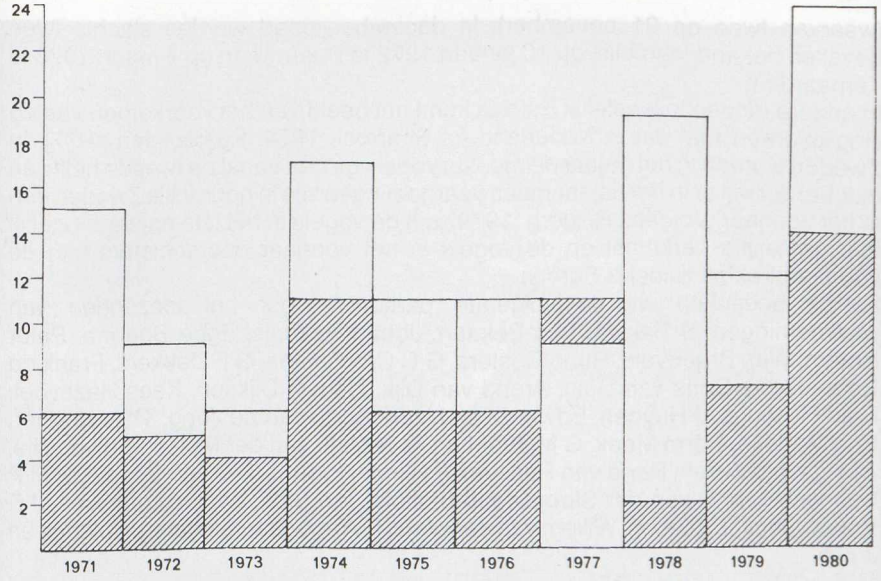

FIGUUR 1 Voorkomen van Hop *Upupa epops* in Nederland gedurende 1971-80 in eerste (open) en tweede semester (gearceerd) (n=134; n=70).

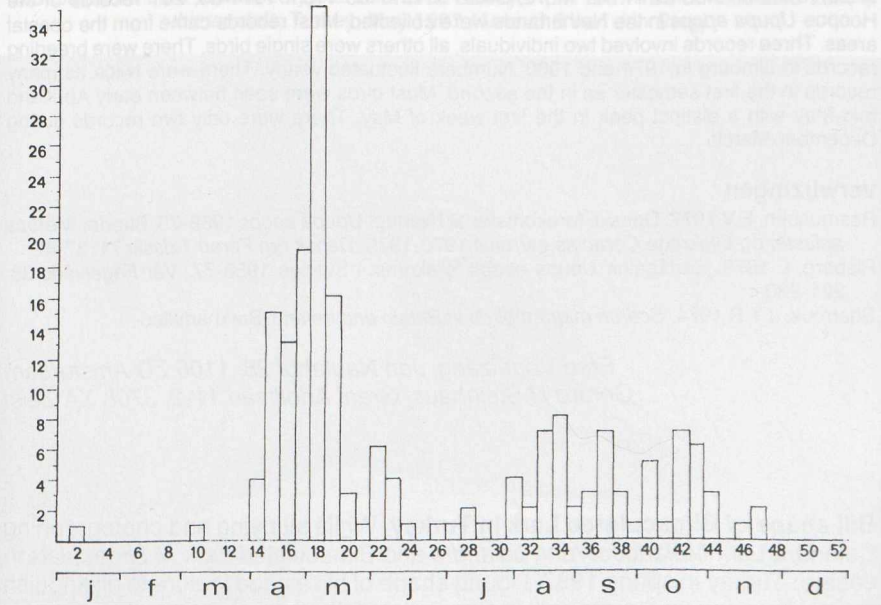

FIGUUR 2 Voorkomen van Hop *Upupa epops* in Nederland gedurende 1971-80 per week (n=187).

(waarvan twee op 21 november). In december-maart werden slechts twee gevallen bekend, namelijk op 10 januari 1972 te Baarn U en op 7 maart 1978 te Ternaard Fr.
In andere landen in westelijk Europa komt het beeld van het voorkomen van de Hop overeen met dat in Nederland (cf Sharrock 1974, Rasmussen 1977). In Zweden worden in het najaar de meeste vogels gezien vanaf de tweede helft van oktober, terwijl er in het najaar meer waarnemingen zijn in noordelijk Zweden dan in het voorjaar. Volgens Risberg (1979) zijn de vogels in het late najaar mogelijk van oostelijke herkomst en de vogels in het voorjaar doorschieters van de voorjaarstrek uit zuidelijk Europa.
Hierbij bedanken wij de volgende personen voor het toezenden van waarnemingen: S Bakker, Luc Bekaart, Johan Bekhuis, Egge Boerma, Peter Braam, Wim Breedveld, Ruud Costers, G C Crooijmans, G F Dekkers, Frank de Dobbelaere, Guus van Duin, Arend van Dijk, Lieuwe Dijksen, Kees Hazevoet, Fred Hustings, J Huygen, Edward van IJzendoorn, Jan de Jong, Thijs Kramer, Eric Marteijn, Harm Meek, G Middelman, G A Mink van der Molen, G J van Nie, Jos van Oostveen, René van Rossum, P Rijnen, F Saris, P C van Spanje, G M P Sponselee, M R van der Steeg, Jaap Stoffels, Jan Stok, Wim Vergoossen, J E Vreugdenhil, T Vriesen, Willem van der Waal, F Wagenaar, Siegfried Woldhek en J Zijp.

summary

OCCURRENCE OF HOOPOE IN THE NETHERLANDS IN 1971-80 From 1971-80, 201 records of the Hoopoe *Upupa epops* in the Netherlands were collected. Most records came from the coastal areas. Three records involved two individuals, all others were single birds. There were breeding records in Limburg in 1974 and 1980. Numbers fluctuated yearly. There were twice as many records in the first semester as in the second. Most birds were seen between early April and mid-May with a distinct peak in the first week of May. There were only two records during December-March.

verwijzingen

Rasmussen, E V 1977. Danske forekomster af Hærfugl *Upupa epops* 1968-75, Biæder *Merops apiaster* og Ellekrage *Coracias garrulus* 1970-1975. *Dansk orn Foren Tidsskr* 71: 37-42.
Risberg, L 1979. Härfågelns *Upupa epops* förekomst i Sverige 1958-77. *Vår Fågelvärld* 38: 221-230.
Sharrock, J T R 1974. *Scarce migrant birds in Britain and Ireland.* Berkhamsted.

Fred Vogelzang, Jan Nautahof 28, 1106 ZD Amsterdam
Gerard H Steinhaus, Graaf Adolflaan 11-2, 3708 XA Zeist

Bill shape of Bimaculated Lark in Turkey While studying and photographing Calandra Lark *Melanocorypha calandra* and Bimaculated Lark *M bimaculata* in eastern Turkey in spring 1987, I found shape of bill a good feature to distinguish the two species on the ground. In Bimaculated, the bill was relatively large and deep at the base, giving the bird an almost flat-headed appearance, whereas

105 Calandra Lark *Melanocorypha calandra,* Turkey, April 1987 **106** Bimaculated Lark *M bimaculata,* Turkey, May 1987 *(Arnoud B van den Berg)*

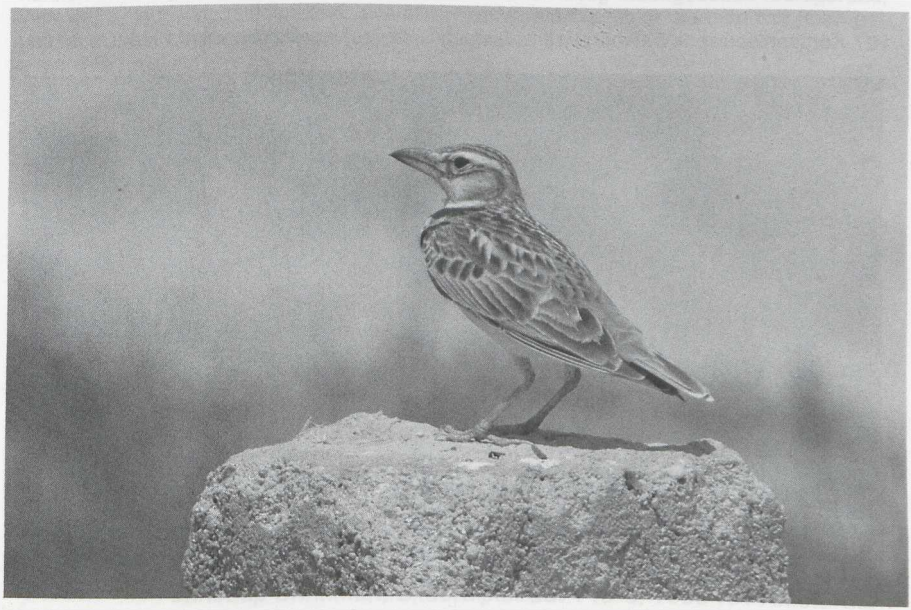

Calandra showed a medium-sized bill. Although this fieldmark is not mentioned in any field-guide, it appeared to me equally important for field-identification as the difference in size and shape of bill in eg Short-toed Lark *Calandrella brachydactyla* and Lesser Short-toed Lark *C rufescens*.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid

Kortteenleeuwerik op Texel in mei 1986 Op 3 mei 1986, omstreeks 12:00, ontdekten JanJaap Brinkman, Hans ter Haar en Ferry Ossendorp in de duinen nabij de vuurtoren van De Cocksdorp op Texel Nh een Kortteenleeuwerik *Calandrella brachydactyla*. De vogel bevond zich juist ten westen van de 'tuintjes'. Hij werd opgemerkt toen hij opvloog, waarbij een rollend *priet-priet* gehoord werd. In zit vielen direct de grote zwarte vlekken aan de zijden van de middenborst en een donkere band over de vleugels op. De algemene indruk was van een kleine, rossig zandkleurige leeuwerik met een relatief forse snavel, groot donker oog en een opvallende wenkbrauwstreep. De Kortteen zocht over het algemeen rustig en ineengedoken tussen het hoge gras naar voedsel. De vogel werd tot ongeveer 18:30 waargenomen. Tot dat tijdstip hadden *c* 70 vogelaars de vogel gezien.
Het weer werd in deze tijd gekenmerkt door een sterke zuidelijke stroming. Vooral in de nacht van 2-3 mei stond er een krachtige zuidoosten wind. 's

107 Kortteenleeuwerik *Calandrella brachydactyla*, Texel, Noordholland, mei 1986 *(Guus Hak)*

Morgens bleken er uitzonderlijk veel vogels aanwezig op de noordpunt van Texel, onder andere twee Draaihalzen *Jynx torquilla* en 10-tallen Gele Kwikstaarten *Motacilla flava* — waaronder veel Engelse Gele *M f flavissima* — en Fitissen *Phylloscopus trochilus*. De gehele dag werd voorts gekenmerkt door een sterke trek van Bruine Kiekendieven *Circus aeruginosus* en Boerenzwaluwen *Hirundo rustica*.

KOP Bovenkop rossig bruin met fijne lengtestreepjes, licht contrasterend met iets grijzere nek. Oogring breed, licht crèmekleurig, beginpunt vormend van korte brede wenkbrauwstreep van zelfde kleur, verbredend naar achteren. Donkere oogstreep achter oog. Oorstreek egaal bruin met donkere achterrand. Kin en keel licht. Snorstreep onopvallend.
BOVENDELEN Mantel en rug als bovenkop, donkere veertjes met brede lichte randen, lichte en donkere lijntjes vormend. Streping breder naar schouders toe. Schouderveren met lichte en donkere vlag waarbij lichte vlag gedeelte van donkere vlag van volgende veer bedekte, twee 'gezaagde' lichte randen langs schouder vormend.
ONDERDELEN Onderzijde egaal wit met licht zandkleurige zijborst, smal borstbandje, flanken en anaalstreek. Prominente zwarte vlek op zijkant van middenborst, uiteenvallend in losse zwarte verticale streepjes bij uitgerekte houding.
VLEUGELS Slagpennen op enkele millimeters na bedekt door lange tertials. Tertials donkerbruin met lichte rand en top. Lichte top van langste tertial bijna volledig weggesleten. Grote dekveren donker met lichte rand en brede top, op gesloten vleugel lichte lijn vormend. Middelste dekveren rond en donker met smalle lichte rand. Donkere centra opvallende band over vleugel vormend en contrasterend met lichte kleine dekveren. Alula donker als middelste dekveren, eveneens met smal licht randje.
STAART Bruin met witte buitenvlag aan buitenste pen.
NAAKTE DELEN Oog groot en donker. Snavel fors, licht vleeskleurig tot licht vuilgeel met donkere culmen en punt. Poot helder vleeskleurig roze.
GELUID Roep bij opvliegen rollend *priet-priet*.
GEDRAG Rustig ineengedoken foeragerend, vaak alert postuur aannemend met gestrekte hals.

Dit was het zevende geval van de Kortteenleeuwerik voor Nederland en de tweede veldwaarneming, de overige vijf gevallen waren vangsten. De eerste veldwaarneming was op 9 oktober 1983 te Wassenaar Zh. De vangsten zijn van 26 oktober 1973 te Monster Zh, 3 oktober 1978 te Wassenaar, 24 oktober 1978 te Castricum Nh, 7 november 1981 te Zandvoort Nh en 13 september 1983 te Wassenaar (Glutz von Blotzheim & Bauer 1985). Het geval van Texel was dus tevens de eerste voorjaarswaarneming voor Nederland.

summary

SHORT-TOED LARK ON TEXEL IN MAY 1986 On 3 May 1986 a Short-toed Lark *Calandrella brachydactyla* was observed on Texel, Noordholland. This was the seventh record for the Netherlands, only the second field-observation (the others being trapped) and the first in spring.

verwijzing

Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K M 1985. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 10. Wiesbaden.

JanJaap Brinkman, Bilderdijkstraat 145-3, 1053 KN Amsterdam

Veel Waterrietzangers bij Makkum in zomer van 1986 In de zomer van 1986 werden door medewerkers van het Vogelringstation Menork op de Makkumer Zuidwaard bij Makkum Fr in totaal 17 Waterrietzangers *Acrocephalus paludicola* gevangen. Op 30 juli, 2, 9 en 21 augustus werden achtereenvolgens twee, twee, 12 en één vogels gevangen, waarbij het hoge aantal op 9 augustus opvalt. Hiervan waren er 13 eerstejaars en minstens één maar hoogstens vier adulte vogels. De maten van de eerstejaars vogels worden gegeven in tabel 1. Er bleek geen overeenkomst te zijn met het dagpatroon van de op dezelfde data gevangen Rietzangers *A schoenobaenus* (respectievelijk 25, 12, 11 en 12).

TABEL 1 Maten van 13 eerstejaars Waterrietzangers *Acrocephalus paludicola* te Makkum Fr in juli en augustus 1986 (spreiding, gemiddelde, standaarddeviatie).

vleugellengte (mm)	61.0-65.0	63.31	1.15
staartlengte (mm)	46.5-50.0	48.31	1.23
gewicht (g)	10.2-13.8	12.43	1.07
afstand binnenste-buitenste staartpen (mm)	8-12	10.1	1.2 (n=9)

Het aantal in Nederland waargenomen Waterrietzangers wisselt van jaar tot jaar. Zo waren er 10 gevallen in 1973 maar geen enkel in 1974-75. Mogelijk zijn factoren als het samengaan van waarnemersactiviteit en gunstige weersomstandigheden meer van invloed op deze aantallen dan werkelijke fluctuaties in het voorkomen.

summary

MANY AQUATIC WARBLERS NEAR MAKKUM IN SUMMER OF 1986 From 30 July to 21 August 1986, a total of 17 Aquatic Warblers *Acrocephalus paludicola* was trapped at a ringing station near Makkum, Friesland. On 9 August, 12 birds were trapped. There were 13 first-year birds and at least one adult. Numbers of Aquatic Warbler in the Netherlands vary considerably from year to year. However, this may reflect a combination of observers activity and favourable weather conditions rather than true fluctuations in occurrence.

W Bil, VRS Menork, Dr Kijlstraweg 20, 9063 JB Molenend

brieven

Breeding range of Brown-headed Gull In their note on the occurrence of a Brown-headed Gull *Larus brunnicephalus* at Eilat, Israel, in May 1985, Shirihai *et al* (1987) — referring to Harrison (1983) — stated that the breeding range of this species extends west to the eastern shore of the Caspian Sea. Indeed,

Harrison's distribution map shows so and in this text Turkestan is mentioned as part of the breeding range. Although in the second edition (Harrison 1985) the text is more precise in mentioning the Tibetan plateau as Brown-headed's main breeding area, the slightly altered distribution map is still inaccurate. The western border has now moved east of the Aral Sea, a distance of *c* 800 km. However, this is still another 800 km too far west of the species' known most westerly breeding grounds. According to Neufeldt & Wunderlich (1986), these are situated at Öz Kara-Kul, Tadzhik SSR. The latter authors give the complete breeding range of Brown-headed Gull as follows: Tibet, from the Pamirs in the west, Kun Lun in the north, the Koko Nor region and Chamdo in the east to the alpine zone of the Himalayas (Ladakh to Gyantse) in the south. This is approximately the same breeding range as given by Vaurie (1965).

references

Harrison, P 1983 & 1985. *Seabirds: an identification guide.* First & second edition. Beckenham.

Neufeldt, I A & Wunderlich, K 1986. *Larus brunnicephalus* Jerdon. *In* Dathe, H & Neufeldt, I A. *Atlas der Verbreitung Palaearktischer Vögel* 13. Berlin.

Shirihai, H, Jonsson, A & Sebba, N 1987. Brown-headed Gull in Israel in May 1985. *Dutch Birding* 9: 120-122.

Vaurie, C 1965. *The birds of the Palearctic fauna. Non-passeriformes.* London.

C J (Kees) Hazevoet, Kerkstraat 380, 1017 JB Amsterdam

Identification of crossbills Identification of birds based on single photographs is often fraught with danger. Nevertheless, I am unable to agree with Graham Catley's conclusion that the crossbill in mystery photograph 20 is 'almost certainly a Parrot Crossbill' *Loxia pytyopsittacus* (Catley 1986).

All forms of crossbill show great variation in the shape of their bills, much more than is generally realised (Knox *in prep).* The bird in the photograph does not have a particularly steeply curved culmen and, contrary to what Catley writes, the base of the lower mandible does not seem at all broad. The angle at which the photograph was taken (from below the horizontal) makes the true shape of the bill difficult to determine. It particularly distorts the curvature of both upper and lower mandibles. Also, the bird has the crown feathers raised, altering the apparent head shape. The shape of the tip of the lower mandible is not a very reliable character on its own. The bird does not have a heavy neck, and the loose 'ruff' which Catley claims is 'known as a feature of Parrot Crossbill' is frequently seen on Crossbill *L curvirostra.* As Marc Herremans and I have already shown, there is considerable overlap in the ratios of bill depth/length in the two species (Herremans 1985, Knox 1986). Finally, Crossbills often have bills that look small compared to the size of the head.

The mystery bird shows all of the features usually associated with Crossbill and none that would suggest Parrot Crossbill. Comparison of the mystery photograph with the photographs of genuine Parrot Crossbills in the article

immediately preceding *(Dutch Birding* 8: 89-97, 1986) must have puzzled a number of readers.

references

Catley, G P 1986. Mystery photograph 20: Parrot Crossbill. *Dutch Birding* 8: 98-99.
Herremans, M 1985. Bill ratios of crossbills. *Dutch Birding* 7: 146-147.
Knox, A 1986. Bill ratios of Crossbill and Parrot Crossbill. *Dutch Birding* 8: 103.

Alan Knox, Sub-department of Ornithology, British Museum (Natural History), Tring, Hertfordshire HP23 6AP, UK

Identification of Parrot Crossbill Catley (1986), in his solution to mystery photograph 20, states that identification of crossbills *Loxia* is not easy — and it is not, not even from good photographs. In my opinion, the mystery bird is an adult Crossbill *L curvirostra* according to the size of the bill and the proportions of the bill relative to the head. The bill lacks the massiveness of Parrot Crossbill *L pytyopsittacus,* in which, when seen in profile, the bill is at least half the size of the head. Especially the powerful lower mandible and its well developed distal part contribute to the massiveness of the bill. Parrot Crossbill typically appears to have no forehead, showing an almost continuous line from culmen to nape, whereas Crossbill has a steeper forehead — as in the mystery bird. Fluffing of the crown feathers could cause confusion but I do not think this applies to this particular bird. Catley mentions a crossbill in Norfolk, England, resembling the mystery bird, in which the bill increased in size during the winter. I do not know, however, of any record of significant growth of the bill nearly a year after hatching. Plate 63 in the same issue *(Dutch Birding* 8: 93, 1986) shows that juvenile Parrot Crossbills may have quite heavy bills as early as a few months after fledging.

Moreover, I also question the identification of Parrot Crossbills in plate 60 *(Dutch Birding* 8: 91, 1986), which show a smaller bill with a weaker lower mandible than in typical Parrot Crossbill.

Finally, I am puzzled by Alan Knox's comment on 'Parrot Crossbills with long thin beaks' (Knox 1986). How were these birds distinguished from Crossbills? By wing length? It is clear that Crossbill, with a wide geographical distribution, can show a great deal of variation in bill size (cf Massa 1987) but it seems strange that this would be the case in Parrot Crossbill which has a fairly restricted distribution and is a specialized feeder.

references

Catley, G P 1986. Mystery photograph 20: Parrot Crossbill. *Dutch Birding* 8: 98-99.
Knox, A 1986. Bill ratios of Crossbill and Parrot Crossbill. *Dutch Birding* 8: 103.
Massa, B 1987. Variations in Mediterranean Crossbills *Loxia curvirostra. Bull Br Orn Club* 107: 118-129.

Lasse J Laine, Brontie 2 AS 2, 02400 Kirkkonummi, Finland

varia

Caucasian Black Grouse and Caspian Snowcock Along the road from Rize to Erzurum in northeastern Turkey, near the tiny village of Sivrikaya, 20 km south-east of the small town of Ikizdere, at 2-3000 m elevation, two montane gamebird species — Caucasian Black Grouse *Tetrao mlokosiewiczi* and Caspian Snowcock *Tetraogallus caspius* — can be found. For the grouse the rather inaccessible mountains of the eastern Black Sea coastlands form the only area where it occurs outside the Caucasus mountains of the USSR and northwestern Iran. The snowcock, however, can also be found in southeastern Turkey and in the Taurus, eg at Demirkazik in Ala Dag. In the Caucasus of the USSR, it occurs in much lower numbers than its congener, the smaller Caucasian Snowcock *T caucasicus,* which has never been found in Turkey.
A few times a year, the local guide of Sivrikaya, Mustapha Sari, earns some money by guiding birders up-mountain at night to the grouse's arenas north-east of the village or to sites a little further where snowcocks sing. Here, on 12 May 1987 at 4:30-5:30, three male and two female grouse were observed displaying on a rather steep rocky slope covered with grass and a few patches of rhododendron thickets, a few 100 m above the timberline of coniferous forest.

108 Caspian Snowcock *Tetraogallus caspius,* male, Turkey, May 1987 *(Arnoud B van den Berg)*

The presence of one of the inconspicuous brownish females was betrayed by the actions of a nearby male, which carefully approached her alternately holding its head backwards while puffing out the feathers and bending its head forward, exposing the round white shoulder patch. Surprisingly, the male grouse is almost voiceless; its only vocalization is a rather soft clucking. Furthermore, a remarkable prolonged and mechanical high-pitched *sheeeeee,* made by the wings, can be heard.
Later in the year, herdsmen living in summer-cottages on top of the ridge may cause more persecution than the single hunter who was seen that day in an unsuccessful attempt to shoot a male grouse. The next three days, the grouse was also found on the treeless eastern slopes two kilometres south of Sivrikaya in the direction of the pass. From the road, using a telescope, two males perching on rocks and walking across snow could easily be observed, and twice a flying female was seen.
A few 100 m further towards the pass, in drier habitat north-east along the road, two pairs of Caspian Snowcock were alternately foraging and singing, standing only 50 m apart. In contrast with the grouse, the snowcock is very vocal. Its loud song and a large variety of bubbling, sometimes thrush-like calls were heard from great distance. It is a beautiful rising five tone whistle of nearly 1.5 second duration. The tones are evenly distributed ascending 1.5 octave, with the last one sounding a bit overmodulated. On the ground, even when singing, Caspian Snowcocks are notoriously hard to locate since they walk slowly and tend to squat down when approached by man or a raptor. ARNOUD B VAN DEN BERG & CECILIA A W BOSMAN

dba-nieuws

Betaling abonnement 1988 Bij dit nummer van *Dutch Birding* treft u een acceptgirokaart aan waarmee u het abonnementsgeld voor 1988 kunt voldoen. Namens de penningmeester verzoeken wij u dit zo spoedig mogelijk te doen. Jaarlijks kost het versturen van herinneringen veel tijd en geld die wij liever zouden besteden aan verdere verfraaiing van het tijdschrift zelf. Als u nu meteen even de acceptgiro invult en hem vanavond nog verstuurt kunt u het niet meer vergeten. Zo'n snelle actie komt *Dutch Birding* èn uzelf ten goede!

DBA-vogeldag op 6 februari 1988 te Utrecht Op zaterdag 6 februari 1988 organiseert de Dutch Birding Association een vogeldag in het Botanisch Laboratorium, Lange Nieuwstraat 106, 3512 PN Utrecht. De bijeenkomst begint om 13:00 en eindigt om 17:00. De toegangsprijs bedraagt f 5. Alle vogelaars zijn van harte welkom.
Op het programma staan onder andere 'Birdwatching on the Isles of Scilly' door David Cottridge, een mystery-bird-competitie van Finse makelij waarbij men zijn kennis van moeilijke soorten kan testen en waarmee maar liefst 150 punten te behalen zijn, een lezing over veldkenmerken van zeldzame steltlopers in Nederland en een jaaroverzicht van zeldzame soorten in 1987. In verband met de mystery-bird-competitie wordt men verzocht zelf

schrijfgerei mee te brengen. Een ieder die dia's voor het jaaroverzicht beschikbaar wil stellen wordt uitgenodigd deze mee te nemen.

Dutch Birding-sweater Er zijn nog enkele exemplaren verkrijgbaar van de fraaie marineblauwe *Dutch Birding*-sweater. U kunt er een bemachtigen door terstond f 45 (inclusief verzendkosten) over te maken op postgiro 41 48 343 ten name van Dutch Birding Association te Amsterdam of op bankrekening 54 93 32 065 van de ABN-Bank (Amsterdam) eveneens ten name van Dutch Birding Association. Bij de bestelling de gewenste maat vermelden. Indien de door u gewenste maat niet meer voorradig is, wordt het bedrag teruggestort op uw rekening.

Vogelen op Texel in oktober 1987 In plaats van de aangekondigde 'Bladkoninkjes *Phylloscopus inornatus* op de scheerlijnen' ontdekte een deelnemer aan de *Dutch Birding*-vogelweek op Texel Nh op de eerste dag, 17 oktober 1987, terwijl hij in de 'Sluftervallei' zijn tent opzette, naast zich een Bruine Boszanger *P fuscatus*. Tot 19 oktober zorgde deze veel gevraagde soort voor lange wachttijden voor het struikgewas om de meeste waarnemers ten slotte niet meer dan een glimp te gunnen. Sommigen leerden daarbij ook de Winterkoning *Troglodytes troglodytes* beter kennen. Op 19 oktober zat er in de 'Sluftervallei' bovendien een Kleine Vliegenvanger *Ficedula parva*, gevolgd door een tweede op 21 oktober. Vrijwel dagelijks werden een of meer Grote Piepers *Anthus richardi* gezien. Op 21 oktober werd 's middags naast het 'Renvogelveldje' een verdachte pieper gehoord, maar slechts vluchtig gezien. De volgende dag werd de vogel teruggevonden en herkend als Siberische Boompieper *A hodgsoni*, hetgeen een nieuwe soort voor Nederland betekende. Het stiekeme beestje werd nog de verdere week waargenomen en uiteindelijk door iedereen met wat geduld en beheersing goed gezien. Op 24 oktober werd 's ochtends in de bosjes bij het 'reddingboothuis' een Pallas' Boszanger *P proregulus* ontdekt. Dit bleek nog maar het begin van een bewogen dag. 's Middags werden een tweede en een derde Pallas' ontdekt in de 'Sluftervallei' en in de 'tuintjes' en drie Bladkoninkjes bij De Cocksdorp. Wachtend op een Rosse Franjepoot *Phalaropus fulicarius* die al enkele dagen aan het eind van de middag voor de vuurtoren kwam zwemmen, zag een groepje vogelaars een Kleine Alk *Alle alle* die op de kant kwam zitten. Intussen vonden anderen een tweede Bruine Boszanger die zich in wat luttele struiken naast het 'Renvogelveldje' goed liet bekijken. Al met al veel opgewonden heen en weer gesjouw met statieven om alles te zien te krijgen. Op 25 oktober resteerden nog twee Pallas' Boszangers en — tijdelijk wat meer op de achtergrond geraakt maar nu met hernieuwde aandacht van de vaste wal — de Siberische Boompieper.

recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat hoofdzakelijk de maanden **juli, augustus** en **september** 1987. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen hun waarnemingen (en die van anderen) aan ons te melden willen wij hierbij hartelijk bedanken. Zonder hun hulp was dit overzicht minder volledig geweest.
Waarnemers van soorten die beoordeeld worden door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna *CDNA*, wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan de CDNA-archivaris (Rolf de By, Molenstraat 96, 7514 DL Enschede). Hiertoe gelieve men uitsluitend gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren. Deze zijn gratis verkrijgbaar bij Han Blankert (Staalwijkstraat 17, 2313 XP Leiden).

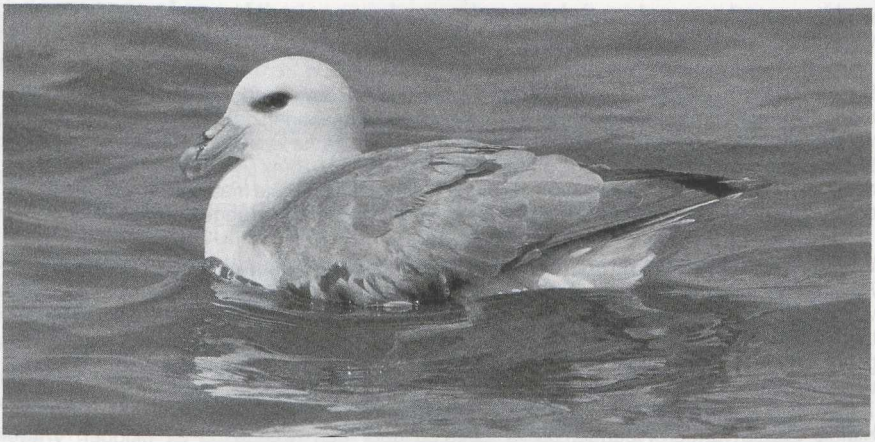

109 Noordse Stormvogel *Fulmarus glacialis,* Brouwersdam, Zuidholland, augustus 1987 *(Hans Gebuis)*

STORMVOGELS TOT VALKEN Een **Noordse Stormvogel** *Fulmarus glacialis* liet zich op 15 augustus zwemmend fotograferen bij de Brouwersdam Zh. Van de **Grauwe Pijlstormvogel** *Puffinus griseus* en de **Noordse Pijlstormvogel** *P puffinus* werden in totaal respectievelijk *c* 180 en *c* 170 exemplaren gemeld. De Grauwe Pijlstormvogel werd vanaf 25 juli gezien, met op 27 september *c* 130 exemplaren. De Noordse Pijlstormvogel werd al vanaf half juli gezien, met pieken op 12 en 27 september. Vogels met de kenmerken van de **Vale Noordse Pijlstormvogel** *P p mauretanicus* werden op 7 en 21 augustus en 22 september bij Camperduin Nh gezien. Op 8 augustus werd bij Scheveningen Zh een **Stormvogeltje** *Hydrobates pelagicus* gemeld. De eerste **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* werden op 11 september gemeld. Op 27 september werden langs de kust in totaal *c* 35 exemplaren geteld. Op die dag werd er ook één bij de Blocq van Kuffeler Fl waargenomen. Op 21 juli werd bij Camperduin een **Kuifaalscholver** *Phalacrocorax aristotelis* gemeld en op 12 augustus bevonden zich twee exemplaren te Scheveningen. Drie langsvliegende exemplaren werden op 26 september bij Westkapelle Z gezien. Zowel bij de Lepelaarsplassen Fl als bij de Aalscholverkolonie in de Oostvaardersplassen Fl werd op 11 juli een adulte **Kwak** *Nycticorax nycticorax* gezien. Op 2 augustus zat er een Kwak bij Kallo-Doel Ovl, op 14 augustus waren er daar twee en op 20 augustus was er een juveniel bij Zeebrugge Wvl. Te Assenede Ovl waren er op 3 september twee en van 20-22 september één. Eind september verbleven een adulte en een juveniele Kwak bij Eijsden L. Op 19 juli werd een **Koereiger** *Bubulcus ibis* opgemerkt bij Woerdense Verlaat U en op 25 juli verbleef er één bij Zaanstad Nh. De **Kleine Zilverreiger** *Egretta garzetta* bij Kallo-Doel werd daar nog tot 8 augustus gezien. Andere exemplaren waren er op 18 juli bij Beerta Gr en op 23 augustus in het Markiezaatsmeer bij Bergen op Zoom Nb. Tot in september werden in de Oostvaardersplassen maximaal drie **Grote Zilverreigers** *E alba* gezien. Van 8 tot 11 juli verbleef er één bij Kallo-Doel en op 26 juli en van 16 tot 23 augustus één in de Ooypolder Gld. Op 16 september vloog een exemplaar langs Den Haag Zh. **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* werden gezien op 6 juli bij Ophemert Gld (twee), op 10 juli bij Frasnes-les-Anvaing H, op 7 en 28 augustus te Kallo-Doel, op 8 augustus bij Londerzeel B, op 17 augustus bij Sint Philipsland Z, op 20 augustus bij Den Haag (drie), op 21 augustus bij Ommen O, bij Ouddorp Zh (vijf)

en bij Postel A (vijf), op 22 augustus bij Huizen Nh, op 25 augustus bij Groot-Ammers Zh (vier), op 28 augustus bij Zeebrugge, op 6 september bij Werkendam Nb, op 11 september bij Ommen en op 30 september bij 's-Gravenzande Zh (drie). Pleisterende vogels bevonden zich van 9 tot 17 augustus bij Merkem Wvl en van 6 september tot begin oktober in het Markiezaatsmeer. Buiten enkele waarnemingen in begin juli werden vooral in augustus **Ooievaars** *C ciconia (c* 20) gemeld. Op 20 september overnachtte een exemplaar op een lantaarnpaal in Noordbergum Fr en op 23 september werd er nog één bij Herentals A gezien. Op 18 september vloog er een **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* over Kijkduin Zh. Een **Euraziatische Flamingo** *Phoenicopterus ruber roseus* verbleef van 11 tot 16 augustus tussen 15 Chileense Flamingo's *P chilensis* in de Lauwersmeer Gr. Op 24 augustus verbleef een Euraziatische Flamingo bij de Steile Bank Fr. Al op 4 september werd een groep van 83 **Rietganzen** *Anser fabalis* aangetroffen bij Ossendrecht Nb. Een **Amerikaanse Smient** *Anas americana* werd op 2 september bij Staveren Fr waargenomen. Op 27 augustus werden op de Gouwzee bij Marken Nh 86 **Krooneenden** *Netta rufina* geteld. **Zwarte Wouwen** *Milvus migrans* waren er op 19 juli bij Harchies H en Hensies H, op 6 augustus bij Katwijk Zh en Valkenisse Z, op 10 augustus bij Munte Ovl, op 17 augustus bij Eernegem Wvl, op 21 augustus in de Eemshaven Gr, op 23 augustus langs de Praamweg Fl, op 8 september bij Den Haag en op 22 september bij Utrecht U. **Rode Wouwen** *M milvus* werden gemeld op 6 juli op Texel Nh, op 16 juli bij Katwijk, op 18 juli 30 exemplaren(!) bij Amel Lk, op 21 juli bij Duffel A, op 25 juli bij Middenmeer Nh, op 12 augustus bij Oudenburg Wvl, op 20 augustus over Meijendel Zh, op 21 augustus in de Eemshaven en op 24 augustus bij Boechout Z. Een **arend** *Aquila pomarina/clanga* werd op 24 juli bij Kallo-Doel gemeld. De meeste meldingen van **Visarenden** *Pandion haliaetus* vielen van eind augustus tot in september. Pleisterende exemplaren waren er van 20 tot 24 juli tussen Winschoten Gr en Nieuwe Schans Gr, van 16 augustus tot eind september maximaal twee bij Amerongen U, van 18 augustus tot eind september ongeveer vijf in het gebied van Biesbosch, Hollands Diep en Ventjagersplaten Nb/Zh, van 18 augustus tot begin september bij Soerendonk Nb, van 18 augustus tot 13 september maximaal twee in De Kennemerduinen Nh, van 30 augustus tot 14 september maximaal drie in het Markiezaatsmeer, van 4 tot 23 september bij Castricum Nh en in Meijendel en eind september bij Lier A, Schulen BL en Postel (drie). Al op 9 juli werd een **Roodpootvalk** *Falco vespertinus* opgemerkt tussen Wuustwezel A en Wernhout Nb, gevolgd door waarnemingen bij Merkem van 11 tot 23 juli (twee), in de Lauwersmeer op 14 juli, bij Nieuwkoop Zh op 19 juli, bij Kallo van 1 tot 13 augustus, bij Kijkduin op 11 augustus, bij Brecht A op 23 augustus, op Marken op 30 augustus, langs de Vogelweg Fl op 31 augustus en bij Boechout op 22 september. **Slechtvalken** *F peregrinus* waren er op 13 juli bij Lelystadhaven Fl, op 19 juli bij Koudekerke Z en op 21 juli bij Oudenaarde Ovl. Behalve verschillende doortrekkers vanaf eind augustus, verbleven er in september Slechtvalken in het Markiezaatsmeer, in de omgeving van de Lepelaarsplassen en bij Zeebrugge. Een juveniele Slechtvalk die op 12 september op Texel werd gevonden werd na revalidatie nog tot in oktober gezien.

110 Roodpootvalk *Falco vespertinus*, Kallo, Oostvlaanderen, augustus 1987 *(Raymond Desmet)*

111 Amerikaanse Gestreepte Strandloper *Calidris melanotos,* Zelzate, Oostvlaanderen, september 1987 *(Filip Bogaert)* **112** Breedbekstrandloper *Limicola falcinellus,* Petten, Noordholland, september 1987 *(Peter de Knijff)*

113 Grote Grijze Snip *Limnodromus scolopaceus* met Krombekstrandloper *Calidris ferruginea* en Kemphanen *Philomachus pugnax,* Lauwersmeer, Groningen, juli 1987 *(Arnoud B van den Berg)*

KRAANVOGELS TOT ALKEN In juli en augustus verbleven twee **Kraanvogels** *Grus grus* in de Lauwersmeer en van 16 augustus tot 1 september één exemplaar op Texel. **Steltkluten** *Himantopus himantopus* waren er op 6 juli in de Vlietlanden Zh, van 8 tot 17 juli één en tot 1 augustus een paartje bij Kallo-Doel en op 17 en 18 september één in de Weevers Inlaag Z. Op 27 september vlogen er twee over Bloemendaal Nh. Een **Griel** *Burhinus oedicnemus* werd op 26 september bij Hoogkerk Gr gezien. Doortrekkende **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* werden gezien op 9 augustus (drie) en op 30 augustus (één) bij Kijkduin, op 30 augustus (één) en op 2 september (zes) op de Maasvlakte Zh, op 3 september in de Eemshaven, op 5 september bij Katwijk, op 16 september in De Kennemerduinen (drie), op 17 september bij Castricum, op 19 september bij Camperduin, op 21 september op Texel, op 26 september op Terschelling Fr en op 28 september op Schiermonnikoog Fr. Alleen op de Maasvlakte pleisterden Morinellen (drie) van 25 augustus tot 7 september. Op 17 augustus werd een **Witstaartkievit** *Chettusia leucura* geclaimd bij Pannerden Gld. Van 10 tot 22 september bevond zich een juveniele **Amerikaanse Gestreepte Strandloper** *Calidris melanotos* bij Zelzate Ovl en op 23 september dook er één op bij Buggenum L die daar tot 3 oktober bleef. Op 7 juli werd een **Breedbekstrandloper** *Limicola falcinellus* op Schiermonnikoog opgemerkt. Op 26 augustus verbleef er één bij Vatrop Nh en mogelijk dezelfde vogel zat die avond in de Putten bij Camperduin. Op 30 augustus werd er één in de Abtskolk bij Petten Nh ontdekt die daar tot 4 september bleef. Bovendien zaten er op 31 augustus één en op 1 september twee bij Den Oever Nh en op 2 september één bij Oosterland Z. Op 24 juli zou bij IJsselmuiden O een **Blonde Ruiter** *Tryngites subruficollis* gezien zijn. Op 22 augustus werd te Dudzele-Zeebrugge een **Poelsnip** *Gallinago media* waargenomen. Vele enthousiaste waarnemers togen wederom naar het Jaap Deensgat in de Lauwersmeer, ditmaal om een adulte **Grote Grijze Snip** *Limnodromus scolopaceus* in zomerkleed te zien die daar van 11 tot 30 juli verbleef. **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* bevonden zich op 18 juli bij Zwijndrecht Ovl, van 17 tot 21 juli bij het Jaap Deensgat, op 18 juli op Terschelling, van 29 juli tot 1 augustus bij Oudenaarde (twee), van 11 tot 25 augustus in de Eemshaven (twee) en op 23 augustus in de Davidsplassen op de Dwingelose Heide D. **Grauwe Franjepoten** *Phalaropus lobatus* zwommen al vanaf 12 tot 15 juli bij de Kreekraksluizen Z en op 16 en 17 juli bij Colijnsplaat Z. Verder waren er exemplaren op 1 augustus bij Zeebrugge, van 11 tot 18 augustus in de Eemshaven (vier), van 11 tot 24 augustus maximaal 13 in de Lauwersmeer, van 13 tot 18 augustus bij Budel-Dorplein Nb (twee), van 14 augustus tot 7 september maximaal vier in de Weevers en Flaauwers Inlagen Z, op 19 augustus in de Lepelaarsplassen, op 23 en 30 augustus in het Markiezaatsmeer, op 23 augustus in het Veerse Meer Z, op 27 augustus op Terschelling, van 3 tot 6

september in de Oostvaardersplassen en op 20 september bij de Kreekraksluizen. Op 10 augustus werd een adulte **Rosse Franjepoot** *P fulicarius* op het strand van IJmuiden Nh aangetroffen. Op 6 september zwom een juveniel langs de Grevelingendam Zh en op 27 september vloog er één langs Scheveningen. Eind juli en begin augustus werden *c* 15 hoofdzakelijk adulte **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* gemeld. Vanaf 11 september werden er enkele 10-tallen gezien, met onder andere 24 exemplaren op 27 september op Schiermonnikoog. **Kleinste Jagers** *S longicaudus* waren er op 30 juli, 7 en 29 augustus bij Camperduin, op 3 augustus bij Scheveningen, op 6 augustus een vondst bij Castricum, op 11 augustus een vondst bij de Lepelaarsplassen, op 4 september op de Maasvlakte, op 6, 14 (minstens twee) en 18 september bij Oostende, op 20 september bij Nieuwpoort Wvl en op 27 september op Schiermonnikoog èn Terschelling. De **Franklins Meeuw** *Larus pipixcan* uit het grensgebied ten zuiden van Zundert Nb werd daar nog tot 11 juli gezien. Behalve enkele waarnemingen van **Vorkstaartmeeuwen** *L sabini* in eind juli die een ongewoon verloop van rui- en broedperiode veronderstellen, werden er vroege adulten gezien op 26 juli bij Kijkduin (twee), op 30 juli bij Camperduin en op 2 augustus te Sint Idesbald Wvl. Andere adulte Vorkstaartmeeuwen volgden pas op 9 september bij Bloemendaal en op 12 september bij Oostende. Juveniele vogels verschenen op 12 september bij Westkapelle, op 20 september op de Noordzee bij Schiermonnikoog, op 26, 27 en 28 september respectievelijk één, vier en twee op Terschelling, op 27 september bovendien twee bij Oostende en een vondst te Havenhoofd Zh. Van Groningen Gr tot Harchies en Borgharen L tot IJmuiden waren deze zomer weer vele **Geelpootmeeuwen** *L cachinnans* aanwezig. Bij Scheveningen verbleef een onvolwassen **Grote Burgemeester** *L hyperboreus* van 1 tot 10 juli en op 6 augustus. Tussen 2 en 14 augustus werd daar een ander exemplaar gezien en op 5 september vloog er een adult langs. Van eind juli tot eind augustus zaten er twee Grote Burgemeesters bij Oostende en op 26 september vloog er één langs Westkappelle. Vele 100-en juveniele **Drieteenmeeuwen** *Rissa tridactyla* werden met de storm van 26 juli op onze kusten geworpen om daar tot in augustus te blijven hangen. De meeste stierven door honger en uitputting. Van 20 juli tot 23 augustus diende het Balgzand Nh weer als slaapplaats voor **Lachsterns** *Gelochelidon nilotica*. Er werden maximaal 27 exemplaren, waaronder drie juvenielen, geteld op 16 augustus. Individuen uit deze groep werden gezien bij Den Oever op 13 en 14 augustus, in de polders bij Groet Nh van 1 tot 10 augustus en ook op 10 augustus één ten zuiden van Schagen Nh. Doortrekkende exemplaren werden gezien bij Oostende op 31 juli, bij De Panne Wvl (twee) en Kijkduin op 1 augustus en bij Scheveningen op 2 augustus. Tenslotte werd er op 1 september één bij het Zwanenwater Nh, op 3 september te Scheveningen (negen) en op 16 september één bij de Putten bij Camperduin gezien. Het Oostvaardersplassengebied was in verband met de lage waterstand in trek bij **Reuzensterns** *Sterna caspia*. Deze soort kon daar van 14 juli tot 6 september geobserveerd worden met een maximum van negen exemplaren op 19 augustus. Tussen 20 juli en 1 augustus en weer tussen 20 augustus en 14 september werden op verschillende plaatsen doortrekkende Reuzensterns gezien. Een op zijn minst geelsnavelige stern die als **Bengaalse Stern** *S bengalensis* op 23 juli bij Camperduin geclaimd werd, kon ondanks intensieve naspeuringen niet teruggevonden worden. In het Oostvaardersplassengebied verbleven tussen 9 juli en 3 september minstens vijf **Witvleugelsterns** *Chlidonias leucopterus*. Andere Witvleugelsterns waren er in juli op Marken, van 8 tot 16 augustus op het Gooimeer bij Huizen (twee), op 28 augustus bij Den Oever en op 5 en 6 september bij Zeebrugge. Een **Zwarte Zeekoet** *Cepphus grylle* werd op 4 september bij Camperduin gezien. Al op 8 augustus werd daar een (dode) **Kleine Alk** *Alle alle* aangetroffen. Andere Kleine Alken werden gezien op 27 september bij Camperduin, IJmuiden en Westkapelle. Een **Papegaaiduiker** *Fratercula arctica* vloog op 21 juli langs Camperduin.

KOEKOEKEN TOT GORZEN Op 29 augustus werd bij Den Helder Nh een **Kuifkoekoek** *Clamator glandarius* waargenomen. **Bijeneters** *Merops apiaster* kwamen begin juli ons gebied binnen. Op 3 en 5 juli vloog er één langs IJmuiden, op 4 en 5 juli verbleef er één op Texel, op 4 juli werden er vier bij Hombeek A gezien en op 6 juli vier bij Mechelen B, op 17 juli vlogen er drie over de AW-duinen Nh en vervolgens verbleven er op 18 juli vier op Texel en op 14 augustus ten minste één op Terschelling. De waarneming van een **Hop** *Upupa epops* op 4 juli bij Langerak Zh was de enige van deze soort die ons bereikte. Een vroege **Draaihals** *Jynx torquilla* bevond zich op 18 augustus in de Eemshaven. Tussen 26 augustus en 8 september trokken de grootste aantallen Draaihalzen door. Late exemplaren waren er op 22 september bij Katwijk en op 26 september in De Kennemerduinen (vangst). Op 26 september was er een melding van een **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* bij Kallo-Doel. Vanaf eind augustus trokken zowel **Grote Piepers** *Anthus richardi* als **Duinpiepers** *A campestris* in klein aantal door. Twee Grote Piepers verbleven van 30 september tot in oktober op de Maasvlakte. **Roodkeelpiepers** *A cervinus* werden opgemerkt bij Quevy H op 12 september, langs de Oostvaardersdijk Fl op 19 september, bij Monster Zh op 21 september, bij Kallo-Doel op 27 september, op Texel op 28 september en bij Blokkersdijk A op 30 september. Op 28 september werd op Schiermonnikoog een **Noordse Nachtegaal** *Luscinia luscinia* gevangen. Een **Waaierstaartrietzanger** *Cisticola juncidis* werd op 25 augustus bij Oosterland gezien. Tussen 10 en 18 augustus verbleven maximaal vijf **Waterrietzangers** *Acrocephalus paludicola* langs de Westplaat Zh en tussen 10 en 23 augustus zeker 15 in de Achterhaven van Zeebrugge. Bij Zeebrugge werden 11 exemplaren geringd. Verder waren er Waterrietzangers bij Castricum op 9 augustus, in de Abtskolk bij Petten op 14 augustus, bij Lier op 15 augustus, bij Kallo-Doel op 18, 19 en 31 augustus, in het Zwanenwater op 4 september en bij Zevenhuizen Zh op 6 september. Op 25 september werd er één bij Blokkersdijk gevangen die daar tot 27 september verbleef. Het vijfde geval van de

114 Witvleugelstern *Chlidonias leucopterus* en Zwarte Sterns *C niger,* Oostvaardersdijk, Flevoland, september 1987 *(Arnoud B van den Berg)*

115 Veldrietzanger *Acrocephalus agricola,* Oostvaardersdijk, Flevoland, september 1987 *(Karel A Mauer)* **116** Roodmus *Carpodacus erythrinus,* mannetje, De Kennemerduinen, Noordholland, september 1987 *(Erik J Maassen)*

Veldrietzanger *A agricola* voor Nederland was de vangst van een exemplaar op 8 september langs de Oostvaardersdijk. De vogel werd de volgende dag nogmaals gevangen maar kon niet buiten het net geobserveerd worden. Een **Baardgrasmus** *Sylvia cantillans* werd op 3 september bij Knokke-Zwin Wvl gevangen. Een juveniele **Sperwergrasmus** *S nisoria* werd op 10 en 11 augustus bij Lier A gesignaleerd. Vangsten van juveniele exemplaren waren er eind augustus bij Aalst Ovl (twee), op 23 en 30 augustus en 1 september bij Knokke-Zwin, op 31 augustus bij Ransart H, op 1 september bij Heine Ovl, op 1, 3 en 19 september in De Kennemerduinen en op 2 september op de Westplaat. Op 4 september werd er nog één in Meijendel gezien. **Grauwe Fitissen** *Phylloscopus trochiloides* werden gezien op 1 september bij Zeebrugge en op 8 september bij Leeuwarden Fr. Op 12 september werd een **Noordse Boszanger** *P borealis* gemeld bij Tienen B. Op 27 september verscheen het eerste **Bladkoninkje** *P inornatus* op Texel en op 29 september waren er exemplaren bij Emmeloord Fl, bij Castricum (twee vangsten) en in De Kennemerduinen (vangst). Op 30 september was er één bij Zeebrugge. **Kleine Vliegenvangers** *Ficedula parva* werden op 29 augustus bij Knokke-Heist Wvl en op 2 september bij De Cocksdorp op Texel aangetroffen. Begin juli waren er nog waarnemingen van **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* bij Harchies die op een broedgeval duidden. Voor langere tijd waren er Buidelmezen bij Eijsden *(c* 20), in de Oostvaardersplassen van 12 juli tot 19 september (maximaal 17), in de Eemshaven van 18 augustus tot 4 september (maximaal drie) en vanaf 20 september bij Lier. Op 14 juli werd een zingend mannetje **Roodmus** *Carpodacus erythrinus* bij Kalmthout A waargenomen. Op Texel verbleven tot 18 juli maximaal vier Roodmussen en bij Bakkum Nh werden op 20 juli twee exemplaren gezien. Tot 23 augustus werden bij Scheveningen nog af en toe enkele exemplaren waargenomen. Verder werden op 22 augustus een juveniel en op 19 september een mannetje Roodmus gevangen in De Kennemerduinen. Een juveniele **Wilgegors** *Emberiza aureola* werd op 1 september bij de Groede op Terschelling opgemerkt.

Eugène van der Burg, Vliestroom 147, 2401 VD Alphen aan den Rijn
Ruud M van Dongen, Leeuwerikstraat 5bis, 3514 CP Utrecht
Gerald Driessens, Bosstraat 44, 2500 Lier, België
Peter W W de Rouw, Warande 23, 3705 ZB Zeist

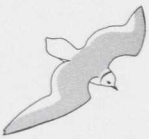

dutch birding

editorial address
Dutch Birding, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam

editors
Arnoud van den Berg, Kees Hazevoet (managing editor), Edward van IJzendoorn, Dirk Moerbeek, Hans Schekkerman, Rombout de Wijs

photographic editor
René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel (010-4508879)

contributors
Hans Gebuis, Guus Hak, Andreas Helbig, Anthony James, Arie de Knijff, Karel Mauer, Piet Munsterman, René van Rossum, Fred Vogelzang

lay out
Dirk Moerbeek

advertising
Enno Ebels (015-141652)

subscriptions
DFL 30 (Netherlands) or BF 550 (Belgium and Luxembourg) annually. Other countries DFL 40. Postal giro account 41 48 343 in the name of Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam. Bank account 54 93 32 065 of the ABN Bank (Amsterdam) in the name of Dutch Birding Association. Belgium postal giro account 000-1592468-19 in the name of Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam.

For information, subscriptions, changes of address, and complaints, write to: Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam.

Dutch Birding is the quarterly journal of the Dutch Birding Association. It publishes papers and notes on morphology, distribution and movements of birds in the Netherlands and Belgium and elsewhere in the Palearctic Region. It also publishes notes on behaviour of birds.

© Stichting Dutch Birding Association 1987. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2828.

Printed by Rob Stolk BV, Gerard Doustraat 16, 1072 VP Amsterdam

dutch birding

jaargang 9 nummer 4 december 1987 *volume 9 number 4 December 1987*

artikelen

141 CDNA nu ook DBA-commissie *Edward J van IJzendoorn*
143 Rare birds in the Netherlands in 1986 *J J (Han) Blankert, Rolf A de By & CDNA*
152 Shearwaters and other tubenoses at Eilat *Hadoram Shirihai*
158 Forsters Stern bij Ritthem in november 1986 *Arjan H Ovaa*
162 Alpenheggemussen in Nederland in voorjaar van 1986 *Ronald Nuiver & Edward J van IJzendoorn*

mystery photographs

167 Mystery photograph 25: Green Warbler *Tom M van der Have*

mededelingen

170 Voorkomen van Hop in Nederland in 1971-80 *Fred Vogelzang & Gerard H Steinhaus*
172 Bill shape of Bimaculated Lark in Turkey *Arnoud B van den Berg*
174 Kortteenleeuwerik op Texel in mei 1986 *JanJaap Brinkman*
176 Veel Waterrietzangers bij Makkum in zomer van 1986 *W Bil*

brieven

176 Breeding range of Brown-headed Gull *C J (Kees) Hazevoet*
177 Identification of crossbills *Alan Knox*
178 Identification of Parrot Crossbill *Lasse J Laine*

varia

179 Caucasian Black Grouse and Caspian Snowcock *Arnoud B van den Berg & Cecilia A W Bosman*

dba-nieuws

180 Betaling abonnement 1988
180 DBA-vogeldag op 6 februari 1988 te Utrecht
181 *Dutch Birding*-sweater
181 Vogelen op Texel in oktober 1987

recente meldingen

181 Recente meldingen: juli, augustus & september 1987 *Eugène van der Burg, Ruud M van Dongen, Gerald Driessens & Peter W W de Rouw*

tekeningen

143 Little Bustard *Tetrax tetrax (Erik G C van Ommen)*
158 Forsters Stern *Sterna forsteri (Jaco Walhout)*